Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראשען — היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 180 | Łódź, Wtorek 4 sierpnia 1931 r. | נײַנטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג כ"א מנחם אב תרצ"א | № 180

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

אויף פאליטישע סענסאציעס האט מען געווארט נעכטען אין ווארשא
נאר אויסגעלאזט האט זיך מיט גארנישט

טומעל ארום מארשאלעק פילסודסקיס פלוצימדיגע צוריקקומען קיין ווארשא

ווארשא, 3. (טעלעפאניש פון אונזער קא־רעספאנדענט). אין די פאליטישע קרייזען ווערט שטארק קאמענטירט דער פאקט, וואס מארשאלעק פילסודסקי איז פלוצים צוריקגעקומען קיין ווארשא.

הגם מען האט ערקלערט דעם מארשאלעקס צוריקקומען מיט די שלעכטע וועטערן וואס הער־שען אין פיקילישקי, גיט מען פארט צו דעם פאקט, א פאליטישע בעדייטונג.

די פאליטישע השערה ווערט נאך פערשטארקט דערמיט, וואס עס האט אויך איבערגעריסען זיין אורלויב דער פרעמיער פריסטאר און איז געקומען בעכטען קיין ווארשא און איז גלייך פערפאהרען צום מארשאלעק פילסודסקי קיין סולעיובעק.

דרינגענדע מיניסטעריעז־בעראטונג

ווארשא, 3 (טעלעפאניש פון אונזער קא־רעספאנדענט). די סענסאציע ארום פלוצימדיגען צו־ריקקומען קיין ווארשא פון מארשאלעק פילסוד־סקי האט אפגעהאלטען א גאנצען טאג.

קודם כל האט געצויגען גרויס אויפמערקזאמ־קייט די בעראטונג, וואס איז פארגעקומען ביים מארשאל פילסודסקי, מיט'ן אנטייל פון סיים־מאר־שאלעק ,פולקאווניק סלאוועק און די מיניסטארען פאר קאמוניקאציע און אגראר־ענינים.

אין דער דאזיגער בעראטונג האט זיך אויך בעטייליגט דער וויצע־פינאנץ־מיניסטער קאץ, וועל־כער האט לעצטענס געוויילט אין פאריז, אין די ענינים וועגען אנ'הלוואה פאר פוילען, קאן איז אויך פריהער צוריקגעקומען ווי מען האט גערעכענט. דעריבער האט זיין אנטייל אין דער בעראטונג ארויק גערופען א גרויס אויפמערקזאמקייט אין די פאלי־טישע קרייזען.

עס איז אבער קיינעם נישט געלונגען ארויסצו־בעקומען פרטים פון דער בעראטונג.

מען האט נאר געדרונגען אז דער אנטייל פון סיים־מארשאלעק אין דער בעראטונג בעטייט, אז מען פלאנט גאר בקרוב צוזאמענצורופען א סיים־סעסיע, אויף וועלכע די רעגירונג וויל אדורכפיהר־רען א רייה געזעץ־פראיעקטען וואס זי האט אויס־געארבייט וועגען נייע שטייערען און רעפארמירען די זעלבסטפערוואלטונג.

פערטרויליכע בעראטונג פון מארשאלעק פילסודסקי מיט'ן פרעמיער

ווארשא, 3. (טעלעפאניש פון אונזער קא־רעספאנדענט). דער היינטיגער טאג האט געגעבען כסדר מאטעריאל אויף א שפאנענדע ערווארטונג אויף ערנסטע פאליטישע געשעהענישען.

מארשאלעק פילסודסקי האט אפגעהאלטען א פערטרויליכע בעראטונג מיט'ן פרעמיער פריסטאר.

האט מען זיך גענומען אנשטויסען אין די פא־ליטישע קרייזען וועגען ציל פון דער דאזיגער פערטרויליכער בעראטונג איז מען געקומען צום אויספיהר, אז

עס ווערט פראיעקטירט אנ'ענדערונג אין קאבינעט אוז מעגליך אויך, אז עס וועט זיך שאפען א שטיקעל רעגירונגס-קריזיס

ערשט פארנאכט האט זיך דער פאליטישער הי־מעל אויסגעלייטערט.

אפיציעל זענען אפגעלייקענט געווארען די קלאנגען וועגען וועלכע עס איז ענדערונג אין דער רעגירונג אדער אין דער רעגירונגס־פאליטיק.

אפיציעל האט מען אין אווענד פערזיכערט אז קיין שום ענדערונג אין דער רעגירונג וועט נישט פארקומען

אין אווענד זענען זיך אויך פונאנדערגעפאה־רען אלע מיניסטארען, וועלכע זענען נעכטען פלו־צים געקומען קיין ווארשא, אפילו פולקאווניק סלא־וועק איז געפאהרען קיין זאקא אבע און דער סיים־מארשאלעק איז צוריקגעפאהרען אויף זיין אורלויב.

ווען וועט פארקומען א סיים=סעסיע?

ווארשא, 3. (טעלעפאניש פון אונזער קא־רעספאנדענט). ווי מען גיט איבער פון גיט אינפאר־מירטע קוועלען, וועט די סיים־סעסיע ערשט צו־בויפגערופען ווערען אין סוף אויגוסט אדער ספּ־טעמבער.

מארשאלעק פילסודסקי אמטירט שוין אין קריגס-מיניסטעריום

ווארשא, 3. (טעלעפאניש פון אונזער קא־רעספאנדענט). מארשאלעק פילסודסקי האט שוין נעכטען אמטירט אין קריגס־מיניסטעריום.

„ווידזעווער" וועט בעקומען א „נאדזור"
אויב די אקציאנערן וועלן געבען פריוואטע גאראנטיעס
סענסאציאנעלער בעשלוס פון לאדזער האנדעלס=געריכט

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון לאדזער האנ־דעלס־געריכט האט זיך געפונען די בקשה פון דער „ווידזעווער מאנופאקטור" וועגען א „נאדזור".

די בקשה פון דער „ווידזעווער מאנופאקטור" האט רעפערירט דער פארזיצער קישמישיין.

נאכדעם האט דאס געריכט אויס־געהערט דעם בעריכט פון די עקספערטען וועלכע האבען איינשטי־מיג ערקלערט, אז דער ביודזשעט פון „ווידזעוו" בעטרעפט 47 מיליאן זל.

דער קאמיסאר אינזש. אסקאר גראס האט אין לענגערע אויספיהרונגען אונטערשטיצט די נאדזור בקשה. אויך די מיינונג פון האנדעלס־געריכט איז געווען א גינסטיגע.

אויספיהרליכע ערקלערונגען וועגען דער בוכ האלטעריע און שטייערען האט אין נאמען פון דער „ווידזעווער מאנופאקטור" געגעבען אדוו. גאר־ראצקי, זייבע ערקלערונגען האבען געדויערט 2 שעה.

אין נאמען פון די קרעדיטארען האבען די אד־וואקאטען: וויצמאן, ראזענבערג, פאזנאנסקי, ציר־גאנסקי, שטיקגאלד און אנד. אונטערשטיצט די נאדזור־בקשה ,און האבען געבעטען מען זאל געבען „ווידזעוו "א „נאדזור".

דער בעפולמעכטיגטער פון דער „ווידזעווער מאנופאקטור "אדוו. פיכנע האט אין א לענגערע רעדע זיך אפגעשטעלט אויף די געזעלשאפטליכע מאמענטען און געגעבען א כאראקטעריסטיק איבער „ווידזעוו" אנווייזענדיג אז „ווידזעוו" האט געשא־פען א פוילישע אינדוסטריעלע פלאצובקע א דאנק א גאנצע רייה מעלות.

ווייטער ווייזט אדוו. פיכנע אן אז „ווידזעוו" מאכט אין משך פון יאהר אנ'אומזאץ פון 8 ביז 10 מיליאן דאלאר; ארבייטער ווערט אויסבעצאהלט 13 מיליאן זל. און די שטייערען אין די לעצטע יאה־רען בעטרעפען ביז 11 מיליאן זל. א חוץ דעם גיט אויס „ווידזעוו" מיליאנען אויף קולטורעלע און סאָ־ציאלע צוועקען, ער בעט דעריבער צו בעשטעטי־גען דעם „נאדזור".

די אדוואקאטען ווייניקאניס און שעראצקי ווייזען אן אויף יורידישע מאמענטען געשטיצט אויף א רייה דאקומענטען און אויף די מיינונגען פון די

(ווייטער זעה 2־טע זייט).

Dr. Schweig

אויגען=דאקטאר

צוריקגעקערט

עמפפאנגט פון 11 ביז 1 און פון 4–6 נאכמיטאג.

זאוואדזקא 6, טעל. 215=01

אכטונג, קירזשנער-מייסטער!

היינט, דינסטאג, דעם 4-טען אויגוסט ד. י. 8 א זייגער אווענד קומט פאר אין לאקאל פון צעך זאוואדזקא 4

א אויסערארדענטליכע

אלגעמ. פערזאמלונג

טאג-ארדנונג: וויכטיגע פאך=פראגען.

בעמ.: די פערזאמלונג הויבט זיך אן פונקט 8 אווענד ביי יעדע צאהל אנוועזענדע.

מיט אכטונג די פערוואלטונג

פון פעראייניגטען קירזשנער=צעך אין לאדז

זאוואדזקא 4.

4201

דאס קאנצעסיאנירטע

עלעקטראטעכנישע ביורא

פון **מ. וואלדמאן**

נעמט אן ליכט= און קראפט=אנלאגען

צו מעסיגע פרייזען

ביים טאמבורירער נ. וואלדמאן

ווסכאדניא 50, טעל. 147=23

גאסטראלען פון דער

ווילנער טרופע

XVI יאר — XVI יאר

15=יעריקער יובל=טורנע אנפ. מ. מזאה.

לאדזשער שטאט-טעאטער

היינט דינסטאג, 9 א זייגער אין אווענד

יובל=פארשטעלונג

„200.000"

(דאס גרויסע געווינס)

פאלקס-שפיל אין 4 אקטען ∴ פון שלום עליכם

פערזאנען:

שימעלע סאראקער — שמחה נאמאן
עמי מעניע — העלענע גאטליב
בײלקע — אסתר גאלדענבערג
מאטעל קאסאי — גרשון לעמבערגער
קאפעל סאלבאן — משה פאטאשינסקי
סאלאחייטשיק — שמואל לאנדוי
פערל די מיטניטשקע — נעמי נאטאן
קאלמאן — נחום מעלניק
וויגדארטשיק — נחום מעלניק
יוכבד די סויד — דבורה ראזענבלום
היטעלפארב — שבתי בליאכער
אסקאר סאלאמאנאוויטש פאן גערטרודע וולאדימיראוונא פאן סאלאמאן אסקאראוויטש פאן רובינטשוק
מענדעל דער לאקיי

רעזשי: י. ראטבוים דעקאר. און קאסטיומען: אנדזשיי פראנאשקא
מוזיק: ה. סאן. דיריגירט: דוד בייגעלמאן. לידער-טעקסטן: מ. בראָ־דערזאָן. טענץ: לאה ראטבוים

נישט געלונגען דער פליה אמעריקא-יאפאן

לאנדאן, 3. (טו) די פליהער ראבענס און דזשאנס, וועלכע זענען שוין געווען אויפ'ן וועג קיין טאקיא, האבען זיך געמוזט צוריקקעהרען צוליב דעם, וואס דער מאטאר איז קאליע געווארען.
אזוי ארום איז זיי נישט געלונגען צום צווייטען מאל זייער פליה אמעריקא—יאפאן.

דערמארדעט און בערויבט דורך א טערקיש-קורדישע רויבער-באנדע

לאנדאן, 3, (טו) „דיילי העראלד" איז מ'דיע פון ירושלים, אז א טערקיש און קורדישע רויבער-באנדע פון אנ'ערך צוויי הונדערט מאן איז ביי דער סירישער גרעניץ בעפאלען 4 דערפער.
8 דארפישע איינוואוינער זענען דערהרגעט געווארען און 18 זענען שווער פערוואונדעט געווארען. די דערפער זענען פולשטענדיג אויסגערויבט געווארען.

אינטערנאציאנאלער קאנגרעס פון פאטאגראפיסטען

דרעזדען, 3, (טו) דא האט זיך היינט געעפענט דער 8-טער אינטערנאציאנאלער [illegible]עס פון פאטאגראפיסטען.
צוזאמען מיט'ן קאנגרעס האט זיך אויך געעפענט אנ'אויסשטעלונג פון פאטאגראפישער וויסענשאפטליכער טעכניק.

1 יאהר תפיסה פאר אנ'אנפאל אויף א יודישען גאסען-הענדלער

ווארשא, 3 (טעלעפאניש). פאר אנ'אנפאל און בערויבען דעם יודישען גאסען-הענדלער אפפעלבוים, האט דאס ווארשאווער קרייז-געריכט היינט פערמשפט א געוויסען קאראל סטאשעווסקי אויף 1 יאהר תפיסה.

אנ'אינטערנאציאנאלער אר-בייטסלאזען-טאג

זאל פראקלאמירט ווערען אויף דעם 13. סעפטעמבער

מאסקווע, 3 (טו) דער קאמינטערן פלאנט צו פראקלאמירען אנ'אינטערנאציאנאלען ארבייטסלאזען טאג אויף דעם 15 סעפטעמבער ה. י. אין גאנץ איירארפא און אין אמעריקא.

קאטאסטראפע מיט דער ענגלישער קעניגליכער יאכט

לאנדאן, 3. (ספ. טעל.) צו דער ערעפנונג פון דער שיף-וואך איז ארויסגעפאהרען דער ענגלישער קעניג אויף דער קעניגליכער זעגעל-יאכט „בריטאניא". ביי דער סטארט-ליניע איז די יאכט קען געווארען אנ'אפיציר, דער קעניג איז באלד צוריקגעפאהרען.
אין דער זעלבער צייט איז פארגעקומען אנ'אויסרייס ביים בארד, אין אנ'אונטערוואסער שיפעל, דער אדמיראל און א מעכאניקער זענען שווער פערוואונדעט געווארען, דאס שיף איז פערברענט געווארען. די מאנשאפט איז געראטעוועט געווארען.

וויטערדיגע אונטערהאנדלונגען וועגען קרעדיטען פאר דייטשלאנד

פאריז, 3. (טו) מאנטאג זענען פארגעקומען וויטערדיגע אונטערהאנדלונגען צווישען פערטרעטער פון דער דייטשער באנק און פראנצויזישע בענק.
עס האט זיך געהאנדעלט וועגען דער פראנצויזישער בעטייליגונג אין דעם גאראנטיע-קאנסארציום.
דאס פיהרענדע פאריזער פינאנץ- און וויסענשאפטס-בלאט פאר עקאנאמיק און פינאנצען שטעלט פעסט, אז מיט'ן אפגעשלאסענעם פראנצויזיש-ענגליש-אמעריקאנישען קרעדיטען-אפמאך איז געמאכט געווארען דער ערשטער שריט אויפ'ן וועג פון א לאנגטערמיניגען קרעדיט.

בעראטונגען וועגען דייטשען זעלבסט-הילפס-פלאן

בערלין ,3. (טו) דער דייטשער קאבינעט האט מאנטאג נאכמיטאג פארטגעזעצט די בעראטונג מיט די פיהרענדע פערזענליכקייטען פון דער ווירטשאפטליכער וועלט.
דער ציל פון די בעראטונגען איז צו בעקענען די מיטגלידער פון דער דייטשער רעגירונג מיט די מיינונגען און אנשויאונגען פון די פערטרעטער פון די ווירטשאפטליכע קרייזען בנוגע דעם הערשענדען קריזיס.
נאך א לענגערען מיינונגס-אויסטויש זענען קיין שום בעשלוסען נישט אנגענומען געווארען.
די טעג וועט פארקומען א וויטערדיגע בעראטונג אויף וועלכע עס וועט בעטראכט ווערען דער זעלבסטהילף-פלאן פון קאנצלער ברינינג.

גרויסע גנבה אין דער ווארשאווער הויפט-פאסט

ארויסגע'גנב'עט פאר 300 טויזענד זל. בריף-מארקען

ווארשא, 3 (טעלעפאניש). אין דער נאכט פון זונטאג אויף מאנטאג האט מען אויף דער הויפט-פאסט א'יסגעפיהרט אנ'איינברוך און ארויסגע'גנב'עט פאר 300 טויזענד זל. בריף-מארקען צו 1 זל. און 50 גר.
ווי עס ווייזט אויס זענען די איינברעכער געווען אויסגעצייכענט אריענטירט אויפ'ן שטח פון דער פאסט.

קופאן № 22
2-טע סעריע
פון גרויסען
פרעמיען-קאנקורס
— פון —
„נייעס פאלקסבלאט"
כדי זיך צו בעטייליגען אין פרעמיען-קאנקורס איז גענוג צוזושטעלען בלויז 30 קופאנען.

געוואלט אויפרייסען דעם בעלגראדער באהן-הויף

אויפרייס איז א שנעלצוג מיט מענשליכע קרבנות

בערלין, 3. (טו) אין דער נאכט אויף מאנטאג איז געשעהען אנ'אויפרייס איב'ם שנעל-צוג מינכען—בעלגראד.
3 פאסאזשירען זענען אומגעקומען און 16—שווער פערוואונדעט. די פערוואונדעטע פרוי פון בעלגראדער פראפ. ברונאטי איז געשטארבען אין שפיטאל.
דער אויפרייס איז געשעהען פון א באמבע וואס האט זיך געפונען אין א וואגאן.
בעלגראד, 3, (ספ. טעל.) דער אויפרייס איז פארגעקומען אין מאמענט, ווען דער שנעל-צוג איז אריינגעפאהרען אין סעמלין.
די בעלגראדער מאכט האט בעשלאסען בישט מעהר אריינצולאזען קיין אויסלענדישע וואגאנעס, ווייל אין זיי געפינען זיך גאנץ אפט באמבעס.
בעלגראד, 3, (ספ. טעל.) ווי די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט איז דער ציל פון אויפרייס געווען אנ'אטענטאט אויפ'ן באהן-הויף.
אין וואגאן איז געווען אונטערגעלעגט א „טייוועל-מאשין" מיט א צייט-צינדער וועלכער איז געווען אנגעשטעלט אויפצורייסען אויף'ן בעלגראדער באהן-הויף, די מאשין האט אבער פריהער אויפגעריסען.
3 וואגאנען זענען אוועק אין פלאמען.

נאך נישט בעשטעטיגט אויב מארשאלעק פילסודסקי

וועט פאהרען צום לעגיאנען-צוזאמענפאהר

ווארשא, 3. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). עס איז נאך נישט קלאר אויב מארשאלעק פילסודסקי וועט פאהרען צום לעגיאניסטען צוזאמענפאהר.
די ידיעות וועלכע קורסירען וועגען דעם זענען נישט קיין פעסטגעשטעלטע, פון מהימנע קוועלען גיט מען איבער, אז דער מארשאלעק וועט זיכער נישט פאהרען און פון אנדערע קוועלען ווייזט מען אן, אז מארשאלעק פילסודסקי גרייט שוין אפילו צו א רעדע וועלכע ער וועט האלטען אויפ'ן לעגיאניסטען צוזאמענפאהר.

מאקדאנאלד וועט זיך בעראטען מיט סטימסאנ'ען

לאנדאן, 3 (טו) אין א שאטלענדישער שטאט וועט די טעג פארקומען א בעראטונג צווישען מאקדאנאלד און דעם אמעריקאנער אויסערן-מיניסטער סטימסאן. זיי וועלען געוויס רעדען וועגען אינטערנאציאנאלע ענינים.
מאקדאנאלד האט ערקלערט, אז די איצטיגע שוועריגקייטען אין איירארפא האבען ענדער א פסיכאלאגישען כאראקטער ווי א ווירטשאפטליכען.

„ווידזעוו" וועט בעקומען א „נאדזור"

(ענדע פון דער 1. זייט).

עקספערטען, וואס בערעכטיגען דעם נאדזור.
נאך א לענגערע בעראטונג האט דאס געריכט בעשלאסען צו מאכען אפהענגיג דאס געבען „ווידזעוו" א נאדזור פון פריוואטע באנק-גאראנטיעס, אויף א סומע פון 3 מיליאן זל. וואס די אקציאנערען פון דער „ווידזעווער מאנופאקטור" דארפען געבען כדי צו זיין זיכער, אז נאכ'ן געבען א נאדזור, וועט די פאבריק ווייטער זיין טעטיג מינדעסטענס צוויי חדשים.
א חוץ דעם האט דאס געריכט אפגעלעגט די זיצונג צו בעטראכטען די בקשה וועגען נאדזור אויף דעם 23-טען סעפטעמבער ה. י.
דער דאזיגער בעשלוס פון האנדעלס-געריכט האט ארויסגערופען א סענסאציע אין זאל. ביז איצט איז אין די פוילישע געריכטען נאך נישט געווען אזא פאקט, אז מען זאל, דאס געבען א נאדזור מאכען אפהענגיג פון פריוואטע גאראנטיעס פון די אקציאנערען.

מאן דערמארדעט זיין פרוי אין לאדז

(2) נעכטען 1 א זייגער ביינאכט האט דער 54-יעהריגער סטעפאן שמיעכורע, גדאנסקא 146. דערשטאכען אויף טויט זיין פרוי די 38-יעהריגע אלגא.
ווי די פאליצייאישע אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט איז סטעפאן געווען ארבייטסלאז און ער האט געלעבט פון זיין פרוי'ס פערדינסט. ער האט אבער דאס געלד פער'שכור'ט, צוליב וואס עס פלעגען לעצטענס אפט פארקומען צווישען זיי קריגערייען.
אויך נעכטען ביינאכט, ווען אלגא איז אהיים-געקומען פון פאבריק, איז איהר מאן געווען שכור און ער האט פון איהר פערלאנגט נאך געלד. די פרוי איז דאן ארויס אין הויף, סטעפאן איז איהר נאכגעלאפען מיט א מעסער און איהר אויפ'ן הויף דערשטאכען.
דער מערדערישער מאן איז ארעסטירט געווארען.

POWRÓCIŁ
Dr. Kołudzki
ZIELONA 32, tel. 166-49.

Dr. Różaner
ספעציאל'סט פון הויט און ווענערישע קראנק-הייטען און קינדערלאזיגקייט
נארוטאוויטשא 9, טעלעפאן 128-98
נעמט אן פון 8—10; 5—8 אווענד

זאל פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20.
דירעקציע: א. בעזמאן, ד. צעלמייסטער.
היינט 9 אין אוו.
100-טע יובל-פארשטעלונג
פון אונזער גרעסטען און סענסאציאנעלסטען רעקארד-שלאגער
געשפילט 75 מאל אין ווארשא 25 מאל אין לאדז
„פון ווייטען סיביר"
(סאניע די אנארכיסטקע)
אין 3 אקטען מיט א פראלאג. .·. בעארבייט פון י. נאזשיק.
נאך דער פארשטעלונג עקסטרא נאר היינט
אויפטריט פון ערשטען קינסטלערישען אינטערנאציאנאלען געזאנג - און
רעוועלערסען-קווארטעט
מ. גרינוואלד, י. גרינוואלד, י. שארפשטיין, ש. העכט
אין א גרויסען און א רייכען ריזען-פראגראם פון די שענסטע אין הארציגסטע רעוועלערסען
אונטער דער מוזיקאלישער לייטונג פון ה' ל. זעלמאן.
פרייזען זענען נים געהעכערט
צו יעדען בילעט ווערט צוגעגעבען איינגאנצען אומזיסט די בילדער פון די ארטיסטען.
שניידט אויס דעם עקסטרא-קופאן פון „נייעס פאלקסבלאט" און קומט מיט איהם אין „פילהארמאניע". .·. .·. פרטים – מארגען.

קענער און פיינשמעקער
טרינקען נור דאס ערצט-ליך עמפפעהלטע אריגינאל
פילזנער ביר URQUELL B. B.
„Prazdrój Pilzneński" B.B.
OTTO WIHAN KILINSKIEGO 121 — TEL. 180-33 —
פערטרעטונג און לאגער

לאָדז, 4 אויגוסט 1931

„נייער פאָלקסבלאַט“

לאָדז, 4 אויגוסט 1931

בערנאַרד שאָו׳ס

אונזיניגע „חכמה“ בנוגע יודען

ס׳זענען בעקאַנט מיינונגען איבער יודען וואָס דער בעריהמטער ענגלישער שריפטשטעלער, מר. דזשאָרדזש בערנאַרד שאָו, וועלכער געפינט זיך איצט אין סאָוויעט רוסלאַנד, האָט ערקלערט צו דעם דאָרטיגען פאַרשטעהער פון דער יודישער טעלעגראַפען אַגענטור. מר. בערנאַרד שאָו איז בעריהמט פאַר זיינע פּאַראַדאָקסען; איך ערלויב זיך דערפאַר אויך צו בענוצען אַ פּאַראַדאָקס און צו בעצייכענען אַז פיל פון דאָס וואָס ער האָט געזאָגט וועגען יודען, איז געווען אונזיניגע „חכמה“.

עס קימערט אונז ווייניג וואָס, דאָס וואָס ער האָט ערקלערט, אַז די לעזונג פון דער יודען פּראָגע ליגט אין געמישטע חתונות. ער איז נישט דער ערשטער וועלכער וויל זעהען יודען אויפגעלייזט, צוזאַמענגעמישט מיט די אַנדערע פעלקער, און ער וועט מן הסתם אויך נישט זיין דער לעצטער. מיר וועלען זאָגאַר ערקלערען, אַז מיר בעטראַכטען אַפילו נישט, אַז דער דאָזיגער שטאַנדפּונקט זיינער איז אין וועלכען ס׳איז היבזיכט פיינדליך צו יודען. פערקעהרט מיר געבען איהם דעם קרעדיט איהם צו בעטראַכטען פאַר אַ גוטען פריינד. עס טרעפט אָפט, דאָס אַ גוטער פריינד, זעהענדיג זיין נאָהענטען און ליבען ליידען, וויל ער בעסער איהם זעהען אין גאַנצען טויט איידער ער זאָל זיך מוטשען. און מר. בערנאַרד שאָו קען זיין אַזאַ מין גוטער פריינד... און אַחוץ דעם זענען זאָגאַר דאָ יודען, וועלכע דענקען, אַז דאָס בעסטע וואָלט געווען, אַז דאָס יודענטום זאָל זיך צוזאַמענמישען מיט אַנדער׳ע ראַסען, קולטור׳ען און רעליגיעס, און אויפהער׳ען זיין אַ בעזונדערע איינהייט? און אויב עס זענען דאָ יודען, וועלכע דענקען אַזוי, פאַר וואָס זאָל מר. בערנאַרד שאָו דאָס נישט טאָר׳ען דענקען? מיר האַלטען אַז דאָס איז דורכאויס אַ געפעהלטע מיינונג, אָבער עס איז ערלויבט פאַר סאַי וועמען אויך צו האָבען געפעהלטע מיינונגען.

מיר זעצען אויך גאָרנישט אויס געגען דעם, וואָס מר. בערנאַרד שאָו האָט ערקלערט וועגען סטאַלין׳ס און וועגען דער שטעלונג פון דער סאָוויעטען מאַכט בכלל צו די יודען. באַר ס׳איז אַלץ אַ פראַגע פון מיינונגס פערשידענהייט, און מר. בערנאַרד שאָו קען זיך האָבען וואָס פאַר אַ מיינונג ער וויל, או וס׳איז גאָר נישט נויטיג דאָס מיר זאָלען איינשטימען.

אָבער די אונזיניגע „חכמה“ פון מר. בערנאַרד שאָו געפינט זיך אין פאָלגענדען זאַץ, וואָס עס איז איבערגעגעבען געוואָרען אין זיין נאָמען: „די וועלט האָט שוין לאַנג געשלאָסען פרידען מיט דעם יודען, באַר דער יוד האָט נישט געשלאָסען פרידען מיט דער וועלט“. אַז אַזאַ אונזיניגע בעהויפּטונג זאָל קומען פון אַזאַ דענקענדען מענשען, ווי מר. בערנאַרד שאָו — אָט דאָס איבעראַשט אונז. דאָ האַנדעלט זיך שוין נישט אין קיין געפעהלטער מיינונג בנוגע אונזער קיום. עס האַנדעלט זיך שוין אויך נישט אין אַ מיינונגס פערשידענהייט בנוגע דער לאַגע אין אַ געוויסען לאַנד; עס האַנדעלט זיך אין אַן אַבסאָלוטען פאַלשען געדאַנק, וואָס איז זאָגאַר אַ פאַלשע און בידעריגע בעשולדיגונג יעגען יודישען פאָלק.

וואָס פאַר אַ שלום האָט די וועלט געמאַכט מיט די יודען?

איז געווען אַ צייכען פון דעם שלום די שוידערליכע פּאָגראָמען, וואָס זענען פאָרגעקומען אין אוקראַינא און אין אַנדערע לענדער, און וואָס די גאַנצע קולטור וועלט האָט כמעט פערשוויגען?

איז אַ צייכען פון דעם שלום די בלוטיגע עקסצעסען אויף די יודען פון די ערוואַכטע מאַדיאַרען אין אונגאַרען, פון די קוזיסטען אין רומעניען, פון די האַקענקרייצלער אין עסטרייך, און פון די היטלעריסטען אין דייטשלאַנד, געגען וועלכע מען הערט נישט פון קיינעם קיין פּראָטעסט?

איז אַ צייכען פון דעם שלום דער נומערוס קלאַוזוס, וואָס איז עפענטליך אָדער בעהאַלטען דורכגעפיהרט אין פיל אוניווערזיטעטען, אין וועלכע מען לאָזט אַריין זעהר ווייניג יודען לערנען, און די וואָס מען לאָזט אַריין האָבען אויסצושטעהן געבערענטע צרות?

איז אַפילו אַ צייכען פון דעם שלום די אַרט מען מיינט, ווי די שוין פריינדליכע עלעמענטען בעהאַנדלען אונז? למשל איז געווען אַ צייכען פון דעם שלום דאָס ווייס בוך פון לאָרד פּאַספילד מיט די גראַבע אַנגריפען אויף דעם נאַבעלסטען ווערק, וואָס יודען בעמיהען זיך צו שאַפען?

וואו איז דער שלום וואָס די וועלט האָט געשלאָסען מיט דעם יודען, פון וועלכען מר. בערנאַרד שאָו רעדט אַזוי לייכטזיניג?

און פערקעהרט, מיט וואָס האָבען מיר יודען נישט געשלאָסען מיט דער וועלט שלום, ווי מר. בערנאַרד שאָו בעהויפּטעט אויף זיין אונזיניגען אופן?

וועלכען פאָלק האָבען מיר ערקלערט מלחמה? וועלכען לאַנד האָבען מיר אַפילו זיך ענטזאָגט צו דינען?

אויב מען לאָזט יודען נאָר צורוה, דאַן זענען זיי דאָך שוין גרייט זייער לעבען אוועקצוגעבען. זיי טוען דאָך דאָס בעסטע, וואָס זיי קענען פאַר יעדעם פאָלק און לאַנד וואו בעהאַנדעלט זיי מענשליך!

טאָ פאַרוואָס זאָל אַזאַ דענקער ווי מר. בערנאַרד שאָו בעשולדיגען די יודען, אַז זיי ווילען נישט קיין שלום מיט דער וועלט, און מיט אַזאַ לייכטזין ריין נאַשען די וועלט פון דעם בלוטיגען קריג וואָס זי פיהרט געגען יודען.

אַפילו מר. בערנאַרד שאָו׳ס ערקלערונג נעפּאַ ... איז אַ גוטער בעווייז, אַז די וועלט האָט נישט געשלאָסען שלום מיט יודען. עס איז נאָך דאָ גענוג גיפט אין זיין ערקלערונג.

עס איז באמת צו בעדויערען, וואָס אַזאַ דענקער, ווי בערנאַרד שאָו האָט אַרויסגעזאָגט אַזאַ אונזיניגען געדאַנק. עס צייגט אָבער אויך, דאָס אַפילו אַזאַ מאַן ווי בערנאַרד שאָו, גיט זיך נישט קיין ריכטיגע רעכענונג וועגען דער אמת׳ער פּאָזיציע פון די יודען אין דער וועלט. טאָ איז אַ וואונדער, וואָס יודען האָבען אַזוי פיל צו ליידען?

מאררים מייער.

דייטשלאַנד וויל זיך ראַטעווען מיט אייגענע מיטלען

וועלכע זענען אָבער געפעהרליך פאַר׳ן שלום

דייטשלאַנד פּרובט זיך צו פערטיידיגען געגען דעם קריזיס און נעהמט אָן ענערגיש׳ע מיטלען, כדי איבערצוקומען די שוועריגקייטען מיט אייגענע קראַפטען, און כדי נישט אָנצוקומען צו פראַנקרייך׳ס הלוואות.

עס זענען שוין אַרויסגעגעבען געוואָרען און ס׳וועלען די נאָהענטסטע טעג נאָך ווייטער אַרויסגעגעבען ווערען פאָלגענדע פעראָרדנונגען פון דער רעגירונג:

די שכירות פון די אַרבייטער און אַנגעשטעלטע וועלען ווייטער רעדוצירט ווערען, דער אימפּאָרט פון סחורות וועט שטאַרק בעגרעניצט ווערען און עס וועט מיט אַלע מיטלען פערשטאַרקט ווערען דער עקספּאָרט. די בענק וועלען אונטערליגען אונטער אַ שטאַרקער קאָנטראָל פון דער רעגירונג און די צינזען פון דיסקאָנטאָ וועלען געהעכערט ווערען פון 15 ביז 18 פּראָצענט, כדי די קאַפּיטאַלען זאָלען נישט אַרויסוואַנדערן קיין אויסלאַנד.

די דאָזיגע אַלע מיטלען ווערען אָנגענומען אונטער׳ן דרוק פון די רעכטע נאַציאָנאַליסטישע פּאַרטייען, וועלכע זוכען צו ראַטעווען דייטשלאַנד מ׳ט אייגענע מיטלען. די דאָזיגע רעכטע פּאָליטיק געפונט איהר אָפּשפּיגלונג אין אַ גאַנצע רייהע אַנדערע שריט וואָס די רעגירונג פיהרט דורך.

די קומענדיגע וואָכען פאָהרען די דייטשע מיניסטאָרען קיין רוים אין דער דאָזיגער זעהונג פון ברינינג׳ן מיט מוסאָליני׳ן, ווידמעט די פּרעסע גרויס אויפמערקזאַמקייט.

אין דער זעלבער צייט גרייטען זיך די היטלעריסטען דורכצופיהרען איבערמאָרגען זונטאָג אין פּרייסען אַ פּלעביסציט, וואָס האָט אַלס ציל אומצוּוואַרפען די קאָאַליציע-רעגירונג, וועלכע שטיצט זיך אויף די רעפּובליקאַנישע פּאַרטייען.

מיט איין וואָרט, דייטשלאַנד פּרובט געפינען אַן אויסוועג פון דער שווערער לאַגע אין וועלכער זי געפינט זיך, נישט מיט פערשטענדיגונגס- און שלום-פּאָליטיק נאָר מיט עקסטרעמע מיטלען, וואָס דאַרפען נאָך מעהר פערשאַרפען די לאַגע אין אייראָפּא און אין דער גאַנצער וועלט און וואָס פיהרען נישט צום שלום.

דער וועג וואָס דייטשלאַנד האָט אויסגעוועהלט איז אַ געפעהרליכער, דאָס איז אַ נייער עקספּערימענט וועלכער קען אָבער נישט האָבען קיין קיום.

אויסטראַליע ערב באַנקראָט

וועלכע זענען די סבות פון דער קריטישער לאַגע

מיט אויסטראַליע האַלט עס זעהר שמאָל. אַ ליעדע טאָג זאָל די דאָזיגע מלוכה באַנקראָטירען, ווייל זי קען נ׳ט בעצאָהלען די חובות, וואָס בעטרעפען די סומע פון 1 מיליאַרד 100 מיליאָן 597 טויזענד 198 פונט שטערלינג.

שולדיג אין דעם צושטאַנד זענען אַ גאַנצע רייהע סבות: קודם-כל די גרויסע צאָהל בעאַמטע. אויף 6 און אַ האַלב מיליאָן איינוואוינער זענען פאַרהאַן אַ האַלב מיליאָן בעאַמטע, דערביי זענען די געהאַלטען די העכסטע אין דער וועלט. אַ חוץ דעם האָט אויסטראַליען אויס 13 פּאַרלאַמענטען. יעדע פון די 12 אויסטראַלישע שטאַטען בעזיצט אַן׳אונטערהויז מיט אַן׳אויבערהויז, איבער זיי אַלע שטעהט דער בונדעס-פּאַרלאַמענט, וואָס איז אַ געמיינזאַמער פאַר אַלע שטאַטען. אויך די דעפּוטאַטען בעקומען די גרעסטע פענסיעס, ווי אין די פּאַרלאַמענטען אין דער גאַנצער וועלט.

צו דעם קומט נאָך צו די צוגעמיינע פערשוועדעריש׳קייט פון די אויסטראַלישע רעגירונגען אין דער הינזיכט פון לוקסוס איינריכטונגען און רעגירונגס בנינים. זיי זענען אַזוי פּראַכטיג, אַז זיי קענען רוהיג אויסהאַלטען אַ פערגלייך מיט די רייכסטע אַמטען אין דער וועלט.

מען דאַרף אויך דערמאָהנען די צו גרויסע, פיל-מיליאָניגע אינוועסטיציעס, מ׳האָט אויסגעגעבען ריזיגע סומען אויף בויען באַהנען און וועגען. מ׳האָט אויסגעטריקענט געוואַלדיגע שטחים, הונדערטער מיליאָנען האָט געקאָסט דאָס בויען אַרטיזאַנישע ברונעמס א.ד.גל.

חוץ דעם האָט די רעגירונג געהאָלפען מיט הלוואות און אונטערשטיצונגען די שטעט, וועלכע האָבען זיך געבויט אָ נטער׳ן בעדינג, אַז די בנינים וועלען זיין מאָדערנע און שעהנע, אַזוי למשל איז אין די לעצטע יאָהרען אויסגעוואַקסען די שטאָט קאַנבערראַ. אויף צו בויען די דאָזיגע שטאָט האָט די רעגירונג אויסגעגעבען יעדעס יאָהר 2 מיליאָן פונט שטערלינג, וועלענדיג מאַכען פון איהר די שענסטע שטאָט אין דער וועלט.

די אויסטראַלישע שטעט בעזיצען פּראַכטיגע קוואַרטאַלען פון ווילעס און פּאַלאַצען, פּראַכטיגע אוניווערזיטעטס-געביידעס, עפענטליכע לעזע-האַלעס, קונסט-אַקאַדעמיעס, קירכען, באָטאַנישע גאָרטענס א. אַ. וו.

שולדיג אין איצטיגען ווירטשאַפטליכען קריזיס איז די פאַטאַלע אימיגראַציע-פּאָליטיק פון דער רעגירונג. אַ לאַנד, וואָס האָט קוים 6 מיט אַ האַלבען מיליאָן איינוואוינער און בעזיצט אַזש 8 מיליאָן קוואַדראַט-קילאָמעטער האָט זיך נאַטירליך געדאַרפט בעמיהען צוצוציהען נייע בירגער. אויסטראַליען האָט אָבער פערשפּאַרט די אימיגראַציע צו זיך.

די לעצטע סיבה, וואָס האָט גורם געווען דעם קראַך איז געווען דער בירגערליכער סאָציאַליזם — דאָס איז געווען געשטיצט אויף דער העכסטער פּריווילעגירונג פון אַרבייטער און אויף הויכע לוינען, דער לוקסוס, די שפּאָרזאַמקייט צווישען די מאַסען, ווי אויך דאָס נישט רעכענען זיך מיט דער ווירקליכקייט.

די גלענצענדע קאָניונקטור פון דער צייט פון וועלט-קריג האָט די מענשען פערדרעהט דעם קאָפּ. די קעניגען פון וואָל און פון בהמות אין אויסטראַליען האָבען געמיינט, אַז די פּרייזען אויף זייערע דאָזיגע פּראָדוקטען וועלען שטייגען. די פּרייזען האָבען אָבער אָנגעהויבען צו פאַלען און עס איז געקומען דערצו, אַז דער וואָל-קעניג האָט אָנגעהויבען צוצולעגען צו יעדען באַלען וואָל 3 פונט שטערלינג, ווייל דער אַרבייטס-לוין איז געבליבען אַ הויכער, ווי געוועזען. עס האָבען זיך אָנגעהויבען באַנקראָטען, ליקווידאַציעס א.א.וו.

דער אייגענטליכער קראַך האָט זיך אָבער אָנגעהויבען ערשט דאַן, ווען עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז די גאַנצע מלוכה איז פערשולדיגט איבער די אויערען.

איצט האַלט עס דערביי, אַז אויסטראַליען בעט אַ מאָראַטאָריום.

פאַרוואָס איז דער קאָנסול באַרקהאַוזען בעגאַנגען זעלבסטמאָרד

(אַ בריף פון בערלין)

אין דער דאָזיגער נאַכט, ווען די ערשטע אויסגאַבען פון די מאָרגען-צייטונגען האָבען געבראַכט די ידיעה וועגען קראַך פון דער דאַנאַט-באַנק, אין דער דאָזיגער נאַכט האָט מען געפינען דעם קאָנסול ד״ר באַרקהאַוזען אין זיין אייגענער וואוינונג אין „טירגאַרטען“ מיט א דורכגעשאָסענעם שלייף. דער קאָנסול האָט נישט געלעבט.

די אומשטענדען מיט וועלכע ס׳זענען געווען פערבונדען דאָס איינברעכען זיך פון דער דאַנאַט-באַנק זענען געווען אַזוי דענערווירענד, אַזוי שווער אין זייערע רעזולטאַטען, אַז מ׳האָט אינגאַנצען נישט געלעגט קיין אַכט אויף דעם פערשטאָרבענעם קאָנסול. און דאָס איז נישט ריכטיג: דער ענין מיט ד״ר באַרקהאַוזען וועט בלייבען ווי אַ זעלטענער פאַל אין דער געשיכטע פון קרימינאַליסטיק, אַלס קלאַסישער ביישפּיל פון ״ סימולירטען מאָרד און גלייכצייטיג אַלס שרעקליכער דאָקומענט פון אַ מענשענ׳ס שולד און דאָס פּערוויקלען זיך פון אַ מענשען אין אַ נעץ, וועלכע מ׳קאָן נישט מעהר איבעררייסען.

ד״ר באַרקהאַוזען, וועלכער שטאַמט פון איינער פון די שענסטע משפחות אין ברעמען, האָט געמאַכט אַ העררליכע קאַריערע. דורך אַ לאַנגער צייט האָט זיך דאָס לעבען איהם בעוויזען פון דער שענסטער זייט, זיין פאַמיליען-לעבען איז געווען אַ מוסטער פון גליק. דאָס פּאָר-פּאָלק האָט זיך שטאַרק געליבט, די טעכטער האָבען פערגעטערט זייער פאָטער. קיינער האָט נישט געקענט אַפילו גלויבען, אַז דער דאָזיגער מענש, וועלכער האָט זיך קיינמאָל נישט בעגרעניצט אין זיינע אויסגאַבען, האָט שוין פ׳ן לאַנגע יאָהרען געקעמפט מיט גרויסע מאַטעריעלע זאָרגען. קיינער וואָלט נישט בעגלויבט, אַז דער יוגאָ-סלאַווישער גענעראַל קאָנסול האָט געהערט צו די שפּענדיגע געסט פון די בערלינער לאָמבאַרדען, פער׳משכּונ׳דיג אין איינעם פון זיי עפּיס א ציהרונג, כדי אויסצוקויפען א צווייט שמיקעל ציהרונג אין אַן׳אַנדערען לאָמבאַרד.

דעם 16 יולי האָט ער געפּרובט צו בעגעה...

א שווינדעל מיט דער פערזיכערונגס-געזעלשאַפט. ער איז אַרויסגעפאָהרען מיט זיין אויטאָ פון בערלין אין אַן׳אָפּגעלעגענעם אָרט. נעבען האַוועלבערג האָט ער אויסגעוועהלט אַן׳אָרט, וואו דער טייך עלבאַ איז אַ ביסעל טיפער און האָט דאָרט אַריינגעלאָזען זיין אויטאָ. דאָס וואַסער האָט בעדעקט דעם אויטאָ. דאַן האָט ער געמאָלדען דער פּאָליציי אַז מ׳האָט זיין אויטאָ צוגעגנב׳עט. באַרקהאַוזען האָט געוואָלט בעקומען די סומע, אויף וועלכער זיין אויטאָ איז געווען פערזיכערט. ער האָט באַלד אָנגענומען מיטלען, אַז ער זאָל די סומע בעקומען, ווייל מיט דעם געלד האָט ער געוואָלט אויסקויפען זיין פאַמיליע פון קוראָרט, וואו זיי האָבען זיך געפונען, און אַ חוץ דעם וועט ער בעצאָהלען די נויטיגסטע פערפּליכטונגען, ווי דירה-געלד און געהאַלט פאַר די דינסטמיידלעך.

זיינע חובות האָבען בעטראָפען 100 טויזענד זלאָטיס. ער האָט אָבער נישט געהאַט קיין שום אַקטיוו צו דעקען די חובות.

אין דער נאַכט פון 12 יולי האָט באַרקהאַוזען בעקומען א זעהר טרויעריגע ידיעה. אַ געוויסע רעדאַקציע האָט איהם מיטגעטיילט, אַז זיין אויטאָ האָט מען אַרויסגעשלעפּט פון דער עלבע. דאָס דאָזיגע טראַגישע טעלעפאָן-געשפּרעך האָט געבוירען אין באַרקהאַוזענ׳ס געדאַנקען דעם פּלאַן פון זעלבסטמאָרד, ער האָט זיך געמוזט רעכענען דערמיט, אַז דער פערזיכערונגס שווינדעל וועט איצט ענטדעקט ווערען, די אַסעקוראַנץ-געזעלשאַפט האָט שוין געהאַט אַ פערדאַכט. באַרקהאַוזען האָט אָבער געוואָלט, אַז אויב ער מוז טאַקע שטאַרבען, זאָל זיין טויט זיין פערבונדען מיט עפּעס אַ הכנסה-קוואַל אַנשטאָט דעם נישט-איינגעגעבענעם אַסעקוראַציע-שווינדעל. זיין פערזיכערונגס-פּאָליס אויפ׳ן פאַל פון טויט האָט בעטראָפען 200 טויזענד מאַרק. זי האָט ענטהאַלטען אין זיך אַזאַ תנאי, אַז אין פאַל ווען דער פערזיכערטער וועט אַליין בעגעהן זעלבסטמאָרד בעקומט ער נאָר אויסגעצאָהלט א פערטעל פון דער פּרעמיע.

דער דאָזיגער טייל וואָלט אָבער נישט גענוג געווען צו פערזיכערען זיין פרוי און קינדער, ווייל ער וואָלט אַפילו נישט גענוג געווען אויף צו דעקען די חובות.

באַרקהאַוזען האָט געשאַפען אַזאַ קאָנצעפּציע פון זיין טויט. ער וועט זיך אַנידערזעצען שרייבען אַ בריף און איהם איבעררייסען אין מיטען וואָרט. דאָס וועט הייסען, אַז אין מיטען שרייבען האָט ער געהערט עמיצען קלאַפּען אין טיר, ער איז געגאַנגען עפענען, און איז גלייך ביי דער טיר דערשאָסען געוואָרען, ער האָט אָבער געמאַכט אַ קליינעם פעהלער, די גאַלאָפּעדער, מיט וועלכען ער האָט געשריבען דעם בריף איז געלעגען פערמאַכט אויפ׳ן טיש.

אויף אויסצופיהרען דאָס פערברעכען איז בענוצט געוואָרען אַ רעוואָלווער, וועלכען קיינער האָט קיינמאָל נישט געזעהען ביי באַרקהאַוזענען, באַרקהאַוזענס רעוואָלווער איז געלעגען פערשלאָסען אין זיין שיפלאַד. אַלץ האָט אָנגעוויזען דערויף׳ אַז עפּיס א פרעמדער פערברעכער האָט דערשאָסען באַרקהאַוזענען. אויך דאָס האָט זיך נישט איינגעגעבען, ווייל דער שאָפער האָט ערקלערט, אַז מיט עטליכע יאָהר צוריק האָט ער טאַקי דעמזעלבען רעוואָלווער נישט איינמאָל אויסגערייניגט ביי באַרקהאַוזענען.

ווען מ׳האָט געפונען דעם טויטען קערפּער פון באַרקהאַוזענען האָט ער קראַמפּהאַפט געהאַלטען אין דער רעכטער האַנד עפּיס א קליינע גאָלקע און אַ צ ריסענעם קראַוואַט. דאָס האָט געזאָלט אָנווייזען, אַז באַרקהאַוזען האָט געפיהרט אַ קאַמף מיט׳ן אָנפאַלער און בעת מעשה פון איהם אַרויסגעריסען דעם קראַוואַט. דאָ איז אָבער אויך געשעהען אַ קליינער פעהלער, ער האָט געהאַלטען דעם קראַוואַט אויף דעם אופן, אַז זיין אינעווליכע זייט איז געווען פון דרויסען.

אָבער דער גרעסטער פעהלער פון באַרקהאַוזען איז געווען דער, וואָס זיין פּאָרטפעל איז פערשוואונדען געוואָרען. ווען מ׳האָט ענטדעקט דאָס פערברעכען האָט מען אומויסט געזוכט דעם פּאָרטפעל. צומאָרגענס האָט זיך אין דער פּאָליציי געמאָלדען א בריף-טרעגער, וועלכער האָט געמאָלדען, אַז בעת׳ן אויסליידיגען אַ פּאָסט-קעסטעל האָט ער אינוועניג געפונען באַרקהאַוזענס פּאָרטפעל. און ס׳האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז בעת דער בריפטרעגער האָט אויסגעליידיגט דאָס קעסטעל האָט באַרקהאַוזען נאָך געלעבט. אויף אַזאַ אופן האָט ער אַליין בעוויזען, אַז ער האָט אַריינגעוואָרפען דעם פּאָרטפעל אין קעסטעל אַריין.

דאָס לעבען האָט אויפגעשריבען אין דער פראַגע פון קאָנסול באַרקהאַוזען אַ קרימינעלע ערצעהלונג, וועלכע איז שפּאַנענד פון אָנהויב ביז׳ן סוף.

נ. ד.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג 4 כא מנחם אב תרצ"א

אויגוסט
זון-אויפגאנג 3.53
זון-אונטערגאנג 7.27

שיער נישט א שטרייק פון סעזאן-ארבייטער

דעלעגאציע וועגען רעדוצירטע לוינען און ארבייטס-טעג ביים שטאט-פרעזידענט. — פראקלאמירטער שטרייק. — געשטערטע דעמאנסטראציעס. — דעלעגאציע ביים וואיעוואדע

(2) אלע סעזאן-ארבייטער האבען אנגעהויבען אנ'אקציע געגען רעדוצירען די לוינען און ארבייטס-טעג ביי די סעזאן-ארבייטער.

נאך דעם, ווי די פאריגע וואך האבען די ארבייטער אנגענומען א רייה קאטעגארישע בעשלוסען, האט זיך זייערס א דעלעגאציע אין דער צאהל פון 55 פערזאן, נעכטען געווענדעט אין מאגיסטראט צום שטאט-פרעזידענט זשעמיענצקי.

דער פרעזידענט האט אויפגענומען א דעלעגאציע פון דער דעלעגאציע", ד. ה. 6 פערזאן, און ערקלערט, אז דער מאגיסטראט איז ביי זיין בעסטען ווילען נישט ביכולת צו רעאליזירען די פאסטולאטען פון די ארבייטער, מחמת דעם מאנגעל אין קרעדיטען, דער מאגיסטראט האט געמוזט בעגרעניצען די ארבייטס-טעג, האבענדיג נאר די ברירה אדער פערקלענערע זאויף צוויי פינפטעל די לוינען פון אלע ארבייטער, אדער צוויי פינפטעל פון די ארבייטער פולשטענדיג צו רעדוצירען.

די דעלעגאציע איז נישט מסכים געווען מיט די אויספיהרונגען פון דעם שטאט-פרעזידענט, ערקלערענדיג, אז זיי זענען דעריבער דעצידירט צו פערשטרייקען.

די דעלעגאטען זענען אוועק אויף זייערע ארבייטס-פלעצער, כדי אויפצופאדערען די ארבייטער צו א שטרייק.

• • •

(2) נעכטען ,נאך דעם, ווי די דעלעגאטען פון די סעזאן-ארבייטער זענען געווען ביים פרעזידענט זשעמיענצקי, איז די ארבייט אין עטליכע פונקטען איבערגעריסען געווארען.

קודם האבען פערשטרייקט די בעשעפטיגטע ביי די קאמוניקאציע-ארבייטען אויף אנגאר-גאס, קוויעטשיסטא און היפאטעטשנא, ווי אויך די בעשעפטיגטע ביי די פלאנטאציע-ארבייטען אין פאניאטאווסקי'ס פארק.

בייטאג איז אין מאגיסטראט געקומען א דעלעגאציע פון צווישענפעראיינס-קאמיסיע, וואס איז בעשטאנען פון פארשטעהער פון „פראצא" און כאדעע.

די דעלעגאציע האט געפועלט די הסכמה, אז אין משך פון א האלבען אויגוסט, ד. ה. (ביז'ן 14. ד. ח. וועט געארבייט ווערען 5 טאג אין וואך.

12 בייטאג האבען די ארבייטער אויף קאנסטאנטינער פאלעשיע נאכאמאל איבערגעריסען די ארבייט, ווי ביי א מיטאג-הפסקה, בעהאלטען די כלים, און זענען אוועק אין דער ריכטונג צו 11 ליסטאפאד.

פאליציי-פאטרולען האבען געפרובט שטערען דעם אדורכגאנג פון די סעזאן-ארבייטער צום מאגיסטראט, און דאן האט דער ארבייטער-המון בעווארפען די פאליציאנטען מיט שטיינער.

מחמת די פאליציי-אפטיילונגען זענען געווען קליינע, האבען די ארבייטער זיך אדורכגעריסען אויף 11 ליסטאפאד-גאס, און זענען אוועק צום מאגיסטראט.

דא אבער זענען זיי בעגעגענט געווארען דורך אנ'אפטיילונג פון רייטער-פאליציי, אונטער דער אנפיהרונג פון פאד-קאמיסאר נאוויצקי.

פאליציי האט פונאנדער-געטריבען די דעמאנסטראנטען, וועלכע זענען טיילוויז אפגעשטויסען געווארען צו זשעלאנא-גאס און טייל — צו פאמארסקא.

דער דאזיגער טייל ארבייטער איז מיט אנ'ארומיגען וועג אוועק צו דער וואיעוואדזטווע, אר בער אויך דארט האט פאליציי דעם עולם ארבייטער פונאנדערגעטריבען.

בעת דעם פונאנדערטרייבען זענען עטליכע פערזאן צושלאגען און פערוואונדעט געווארען.

(2) אין צוזאמענהאנג מיט דער איניציאירטער שטרייק-אקציע פון די סעזאן-ארבייטער איז נעכטען דער לאקאל פון ז.ז.פ. (גדאנסקא 40) בעזעצט געווארען דורך דער פאליציי. וועלכע האט פערווערט דעם אריינטריט אין דעם לאקאל פון די פעראיינען.

לכתחילה האט מען אויך פערבאטען ארויסצוגיין פון דארטען, אבער שפעטער האט מען דעם פערבאט צוריקגעצויגען.

דער קארטעל וועט בעזעצט זיין דורך פאליציי כל זמן די שטרייק-אקציע וועט נישט ליקווידירט ווערען.

*

נעכטען בייטאג איז אין וואיעוואדזטווע געקומען א דעלעגאציע פון דער צווישענפעראיינס-קאמיסיע, וואס איז אויפגענומען געווארען דורכ'ן וואיעוואדע ה' יאשטשאלט פאר זיין אוועקפאהרען קיין ווארשא.

די דעלעגאציע האט איהם פארגעשטעלט די פאסטולאטען פון די ארבייטער, און דערויף האט דער וואיעוואדע דערקלערט אז די וואיעוואדזשאפט וועט אנערקענט א צוגאב-קרעדיט פאר'ן מאגיסטראט אויף דער סומע פון 40.000 זל. חודשליך, אזוי אז די מלוכה-שטיצע וועט איצט בעטרעפען 200.000 זל. און דאס וועט דערמעגליכען צו בעשעפטיגען אזוי פיל סעזאן-ארבייטער, ווי ביז איצט פינף טאג אין דער וואך.

די דאזיגע אונטערשטיצונג וועט שוין אויסגעצאהלט ווערען אין חודש אויגוסט און אויך די ווייטערדיגע חדשים כל זמן עס וועלען דויערן די סעזאן-ארבייטען.

מחמת דעם ווערט דער שטרייק בטל.

ערלעדיגטער סכסוך מיט שטאטישע ארבייטער

(א) נעכטען איז אין מאגיסטראט פארגעקומען א קאנפערענץ צווישען די פארשטייער פון די שטאטישע ארבייטער און דעם מאגיסטראט.

עס איז ענדגילטיג פעסטגעשטעלט געווארען, אז די רעדוקציע אין אלגעמיין איז געווען א בויטווענדיגקייט, און מען איז בלויז באנגעקומען די פאדערונגען פון די קאמוניקאציע-ארבייטער, וועלכע וועלען ביז'ן 17 ד.ח. צוגלייך מיט די ארבייטער פון אנדערע אפטיילונגען, ארבייטען ביז דעם טערמין אויף די פריהערדיגע בעדינגונגען.

מחמת דעם האבען די ארבייטער פון דער קאמוניקאציע-אפטיילונגען נעכטען נאך צוגעטרעטען צו דער נארמאלער ארבייט.

וואיעוואדע ארויסגעפאהרען קיין ווארשא

(2) נעכטען איז דער וואיעוואדע ה' יאשטשאלט ארויסגעפאהרען קיין ווארשא, אין שייכות מיט אמטליכע ענינים.

ברויט זאל ביליגער ווערן

(א) היינט וועט אין מאגיסטראט פארקומען א זיצונג פון דער צעניק-קאמיסיע כדי פעסטשטעלען נייע פרייזען אויף קארן-ברויט.

לויט'ן פארשלאג זאלען די פרייזען קלענער ווערען אויף 10 פראצענט ,ווייל תבואה איז ביליגער געווארען.

אונטערשטיצונגען פאר ארבייטסלאזע

היינט דינסטאג, דעם 4 אויגוסט —
G H I J
מיטוואך, דעם 5 אויגוסט –
K L Ł
דאנערשטאג, דעם 6 אויגוסט –
M N O
פרייטאג דעם 7 אויגוסט –
P R S
שבת, דעם 8 אויגוסט
T U W Z

די ארבייטסלאזע דארפען צושטעלען:

1) א פערזענליכען דאקומענט, א פאס, אדער אנ'אנדער פאפיר, וואס בעשטעטיגט די פערזאן, 2) א לעגיטימאציע פון פופפ מיט קאנטראל-שטעמפלען; 8) א פערזיכערונגס-ביכעל פונ'ם ארבייטסלאזען, ווי אויך עווענטועל, פון די משפחה-מיטגלידער, וועלכע וואוינען מיט איהם צוזאמען און פיהרען איין ווירטשאפט.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: מ. קאצפערקיעוויטש (זגערזשער 54). י. סיטקיעוויטש (קאפערניקא 26). י. זונדעלעוויטש (פיעטריקאווער 25). ח. סאקאלעוויטש און וו. שאט (פשעיאזד 19). מ. ליפיעץ (פיעטריקאווער 193). מ. ריכטער און ב. לאבאדא (11 ליסטאפאד 86).

אזא פארשטעלונג ווי היינט איז נאך אין „פילהארמאניע" נישט געווען!

א צייכען פון דער צייט

ווען צוויי מיגים מתים גייען טאנצען איז געריכט...

(א) די בעזונדערס שווערע סיטואציע און די פערשטארקטע ארבייטסלאזיגקייט אילוסטרירט אם בעסטען די צאהל פראצעסען, וואס קליינע שפיידגעוועלבער פערפיהרען געגען ארבייטסלאזע פאר'ן נישט צאהלען חובות.

די ארבייטסלאזע זענען אין די געוועלבלעך שטארק פער'חוב'ט, און די געוועלבער קענען זיך נישט אנ'עצה געבען מיט די שולדנער, זיי מוזען דעריבער אנקומען צום געריכט און איינקלאגען די פערצווייפעלטע ארבייטסלאזע בעלי-חובות.

אזעלכע פראצעסען ווערען טאג-טעגליך בעטראכט אין די פיל צעהנדליגער, או' דאס שטאטישע געריכט צולייגט דאס רוב די חובות אויף ראטעס.

ערב דעם שאפען פון א פערבאנד פון האנדווערקער-קאמערן

(א) שוין זייט א לענגערע צייט ווערען געמאכט בעמיהונגען צו שאפען א פערבאנד פון האנדווערקער-קאמערן וועלכע זאלען אלס צענטראלע ארגאניזאציע רעפרעזענטירען די איינהייטליכקייט פון די האנדווערקער-אינטערעסען פאר דער רעגירונג.

איצט האלט עס דערביי אז דעם 10 ד.ח. קומט פאר אין ווארשא אנ'אלפוילישער דעלעגאטען-צוזאמענפאהר פון האנדווערקער-קאמערן אין פוילען.

מצד דער לאדזער האנדווערקער-קאמער פאהרען ארויס דער וויצע-פרעזידענט קאזשימירסקי, ה' זארושיצקי און ראטגעבער קאצענבאגען.

אנ'ארבייטסלאזער שווינדלער

טוט אפ א מיאוס שטיקעל ארבייט

(2) זענען זארושיצקי ,א געשוואוירענער מעסטער ()פון פיעטריקאווער 157) האט מיט עטליכע וואכען צוריק אנגעהויבען צו פארצעלירען א קליינעם וואלד-שטח.

מיט עטליכע טעג צוריק איז צו איהם געקומען א געוויסער גאבריעלסקי א צייכענער, און ערקלערט אז ער איז ארבייטסלאז, און בעט צו געבען איהם וואס צו טון.

זארושיצקי האט איהם צוגענומען צו דער ארבייט און ארויסגעשיקט איהם צו דורכפיהרען אויס מעסטונגען.

צופעליג האט גאבריעלסקי אונטערגעהערט א שמועס צווישען זארושיצקי און א קונה פון א וואלד-נחלה. ער האט דעם שמועס אויסגעניצט, שוין אין דעם 1-טען טאג ווען ער איז צוגענומען געווארען צו דער ארבייט ,מחמת ער האט זיך געווענדעט צו דעם קליענט און גענומען ביי איהם א גרעסערען אויפגאב אויפ'ן חשבון פון דער נחלה, און פאר'ן מאכען דעם פלאן.

פערשטייט זיך אז אין דעם ביורא איז ער שוין איז ער שוין מעהר נישט געקומען, און פאליציי זוכט דעם „ארבייטסלאזען "שווינדלער וועלכער האט אפגעטון א מיאוס שטיקעל ארבייט.

זגערזשער 17 לאדזער פאלקס-טעאטער זגערזשער 17
דירעקציע נ. גאלדשטיין.

גאסטראלען פון די בעוואוסטע ארטיסטען
בערטא זאסלאווסקא, לעאן געטליכערמאן
מיט'ן אנטייל ש. הערשקאוויטש און ה. באלבירסקי

היינט, דינסטאג, 4-טן, 9 אוו.
פרעמיערע! צום 1. מאל אין פאלקס-טעאטער! סענסאציאנעל! אקטועל! אמוזירענד! שפאנענד! שענסטער שלאגער!
אלע ערפאלגען אין נייע ראלען!
מישקע באסיאק
(היים, זיסע היים)
אין 3 אקטען מיט געזאנג און טענץ.

מארגן, מיטוואך, 5-טן, 9 אווענד
צום 1. מאל אין פאלקס-טעאטר! פרעמיערע
אויסערגעוועהנליכע סענסאציע! — אנציהענד!
אינטערעסאנט! געלעכטער ביז טרערען!
בלוטיגע נקמה
אין 3 אקטען מיט געזאנג און טענץ
פון וו. סיגאל.

דאנערשטאג, דעם 6-טען, 9 אין אווענד – גרויסע סורפריז-פארשטעלונג
נור 1 מאל! נוצט אויס די געלעגענהייט! אלע זיץ-פלעצער צו 1 זל.
ווער סיקיפט פריהער א בילעט בעקומט א בעסערן פלאץ! די שיינע קאמישע אפערעטע,
15 נומ' נעזאנג וואס ווערט געשפילט מיט'ן גרעסטען ערפאלג שיינע טענץ
„יודעלעם בר-מצוה" אין 3 אקטען מיט פרא' מג פון ב. טאמאשעווסקי

עס נעמען אנטייל די נייע אנגאזשירטע ארטיסטען לויט א. ב.: פ ר ו י ע ן: בעזמאן, גאטפריד, זאסלאווסקא; מ ע נ ע ר: אריעל, באלבירסקי, בראנשטיין, געטליכערמאן, גאטפריד. הערשקאוויטש, נייהויז, פאלאנסקי. .׳. מוזיק-לייטונג – מ. קאכאנאווסקי, טעכנישע לייטונג – ד. אריעל, סופלער — וו. נייהויז. ▲▲▲ בילעטען צו בעקומען זיין קאסע

דער באראן איז נישט קיין אקס

כאטש ער קען „אריינרייבען" טשאסטקעס פאר 10 זלאטעס

(2) אין דער צוקערניע פון חנה כטריכאוש (פאלנאצנא 10) איז עהערגעכטען אריין עפיס א יונגערמאן. וועלכער האט אויס' ארט זיך געלאזט אונטערלעהנען ס'הארץ מיט עטליכע גלעזער קאווע, שאקאלאד און טשאסטקעס.

אז עס געקומען צו בעצאהלען די 10 זל. פאר דעם אויפגעגעסענעם, האט דער „גאסט" דערקלעהרט, אז ער איז אנ'ארבייטסלאזער, און ער האט קיין געלר נישט:

די באלעבאסטע פון דער צוקערניע האט דאן געמאכט אנ'אלארם און א פאליציאנט האט דעם גאסט אפגעפיהרט אין 5. קאמיסאריאט, וואו עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז ער הייסט קאזשימיעזש באראן און וואוינט אויף פאלסקא 6.

אזוי ווי עס חזר'ן זיך איצט אפט איבער אזעלכע פאלען, וועט מען זיך, ווייזט — אויס, מוזען הייסען פריהער בעצאהלען...

שוידערליכע מוטער-טראגעדיע

די יונגע מאמע דערטרינקט איהר איין-טאגיג-קינד

(א) מאריא זאבאראווסקא פון פשעבדזעלניאנא 42, איז בסך הכל אלט 24 יאהר, זי האט שוין אויף איהר יונג לעבען בעוויזען א סך אויפצוטון.

והא ראיה: נעכטען האט זי דערטרונקען אין שייבלערס סטאוו איהר איינטאגיג קינד...

דערביי האט זי אליין געחלשט.

דאס קינד האט מען ארויסגענומען פון וואסער שוין א טויט'ס.

די אומגליקליכע יונגע מוטער האט מען אפגעפיהרט אין דער קימפעטאר'ן-קליניק, און ביי איהר בעלעגער וואכט א פאליציאנט.

עקסצעסען אויף ראַטשעס

ערקלערונג פון סטאַראָסטאַ רזשעוווסקי פאַר׳ן „נייעם פאָלקסבלאַט״

אין נעכטיגען נומער פון „נייעם פאָלקסבלאַט״ האָבען מיר איבערגעגעבען וועגען די מוראדיגע אַנפאַלען אויף ייִדען וואָס קומען פאַר אויף זומער־וואוינונגען אַרום לאָדז. מיר האָבען אַפּעלירט צו דער פּאָוויאַט־סטאַראָסטווע וועגען דעם, אַז ס׳זאָל געזיכערט ווערען די רוה, דאָס פערמעגען און דאָס לעבען פון די ייִדישע לעטניקעס.

נעכטען האָבען מיר זיך געווענדעט וועגען דעם ענין צום סטאַראָסטאַ רזשעוווסקי, וועלכער איז בעקאַנט אַלס אַן׳ענערגישער מענש, וועלכער האָט קיינמאָל נישט טאָלערירט אַזעלכע לאַבווערסקע אַרויסטרעטונגען.

סטאַראָסטאַ רזשעוווסקי האָט קודם כל געבעטען אַז ס׳זאָל נישט אַרויסגערופען ווערען קיין פּאַניק, ווייל מ׳האָט דאָ צו טון מיט אַרויסטרעטונגען פון לאַבוזעס, אַוואַנטורניקעס און שיכורים. דאַן האָט דער סטאַראָסטאַ זיך געוואונדערט ווי ס׳קומט אַז אַזוי פיל ייִדישע ליעטניקעס, וועלכע האָבען בייגעוואוינט דאָס שלאָגען דעם ייִד מילמאַן אין קאַלי זענען אַלע אַנטלאָפען אַנשטאָט צו פערטיידיגען דעם אַלטען ייִד און דורס זיין די פּרעבע און נידערטרעכטיגע אַנפאַלער. די אַנפאַלער האָבען נישט געהאַט קיין געווער ביי זיך נאָר בלויזע שטעקענס, און מ׳האָט זיי איינמאָל פאַר אַלעמאָל געדאַרפט אַנלערנען, אַז זיי זאָלען נישט פערשטעפען קיין פרידליכע בירגער. די ליעטניקעס אַליין דאַרפען זעהען אין אַזעלכע פאַלען זיך צו פערטיידיגען און אויב ס׳איז פערהאַן אַ נויטווענדיגקייט אין געווער דאַרף מען אַנגעבען ביטעס אין דער סטאַראָסטווע, וועלכע וועט זיי בעריקזיכטיגען.

וואָס שייך דער זיכערקייטס־מאַכט, איז דאָך אומעגליך אַז מיר זאָלען ביי יעדער ווילע אַוועקשטעלען אַ פּאָליציאַנט. ס׳איז אויך נישט מעגליך צוליב דעם ברייטען שטח, וואָס די לאָדזשער סטאַראָסטווע פערנעהמט און צוליב די איצטיגע שפאָרזאַמקייטס־פעראָרדנונגען, צו פערגרעסערען די צאָהל פּאָליציאַנטען. לאַבוזעס זענען שטענדיג געווען, מ׳דאַרף נאָר פערשטעהען, ווי אַזוי זיי אַנצולערנען. יעדענפאַלס האָט די סטאַראָסטווע נעכטען אַרויסגעגעבען די געהעריגע פעראָרדנונגען ווי אַזוי דאָך צו פאַרשטאַרקען די זיכערקייט. דערין איז מער אינטערעסירט די מאַכט, וועלכע מוז און וועט איינהאַלטען די רוה.

— ס׳איז זעהר בעדויערנסווערט האָט דער סטאַראָסטאַ ווייטער געזאָגט, וואָס אין קאַלי איז ערנסט פערוואונדעט געוואָרען דער זקן מילמאַן, מיר אינטערעסירען זיך מיט איהם שטאַרק. ד״ר טאָמאַשעווסקי האָט איהם אונטערזוכט, און האָט אגב אָנערקענט אַז ער איז שווער פערוואונדעט, דאָך וועט אַלץ געטון ווערען, כדי צו ברענגען איהם צוריק צום געזונד. די אויספאָרשונג וואָס איז באַלד אונטערגענומען געוואָרען האָט געברענגט צום אַרעסט פון 2 אַנפאַלער. דאָס איז אַ 17־יעהריגער און 19־יעהריגער לאַבוזעס. זיי געפינען זיך שוין אין טורמע. די אויספאָרשונג וועט ווייטער ענערגיש געפיהרט ווערען.

אַלע געהען היינט אין „פילהאַרמאָניע״ אויף דער 100־טער יובּילײ־פאָרשטעלונג

אום׳ברחמנות׳דיגער דלות

וויט מיט אַזאַ גוטהערציגקייט וועלן די בעלי־בתים נישט אוועקגיין

(2) מיט צוויי וואָכען צוריק האָבען די בעל־באַטים פון זאַקאַנטנע 42 אַלבערט טיטץ און פוקס עקסמיסירט פון זיין דירה דעם אַרבייטסלאָזען באַלעסלאַוו וואַלאַק.

אַזוי ווי ער האָט נישט פאַר וואָס צו דינגען זיך אַן אַנדער דירה, וואַלגערט ער זיך מיט זיין ווייב און 3 קליינע קינדער אויפ׳ן הויף. מחמת דער אַרויסגעוואָרפענער ווי אַ הונד, ליידט מוראדיגע נויט קומען איהם פון ציים צו ציים צוהילף די לאָקאַטאָרען פונים זעלבען הויז. און ערשט לעצטענס האָט זיך מיט איהם פאַראינטערעסירט די אָפּטיילונג פאַר געזעלשאַפטליכע שוץ ביים מאַגיסטראַט.

הערביי איז כאַראַקטעריסטיש דער פאַקט, וואָס די בעלעבאַטים מאַכען אַן געברענטע צרות די לאָקאַטאָרען, וואָס העלפען דעם אומגליקליכען אַרבייטסלאָזען, מחמת דהייך דעם ווילען די פטור ווערען וואַלאַק׳ן פון הויף.

עס האַלט ביי אַ שטרייק

אויך אין דער שטריקעריי - בראַנזשע

(2) מיט עטליכע טעג צוריק איז אויסגעבראָכען אַ סכסוך אין אַ ריית לאָדזשער שטריקעריי־פאַבריקען.

די אַרבייטער פאָדערען, אַז די לוינען זאָלען זיי אויסגעגליכען ווערען מיט׳ן צעניק און זיי האָבען זיך געווענדעט צו די פראָפעסיאָנעלע פעראייניגען וועגען אַן׳אינטערווענץ.

די קאָנפערענץ, וואָס איז פאָרגעקומען אין אַרבייטס־אינספּעקטאָריאַט האָט נישט געבראַכט צו קיין רעזולטאַט, מחמת די אַרבייטס־געבער האָבען דערקלערט, אַז זיי זענען פעראייניגט אין אַ פעדעראַציע, וועלכערס מיינונג זיי מוזען פריהער בעקומען. די קאָנפערענץ איז דעריבער אָפּגעלייגט געוואָרען אויף היינט 10 אינדערפריה.

די דאָזיגע קאָנפערענץ דאַרף דעצידירען די לאַגע אין דער שטריקעריי־בראַנזשע, מחמת, אויב די אַרבייטער־פאָדערונגען וועלען נישט אָנגענומען ווערען — וועלען די אַרבייטער תיכף פערשטרייקען

אַ פרוי אונטער אַ מאָטאָציקל

(2) די 52־יעהריגע לאה קאַליסקאַ (גדאַנסקאַ 16) איז נעכטען אויף לימאַנאָווסקיעגאָ־גאַס אַרונטערגעפאַלען אונטער אַ מאָטאָציקל. דערביי איז זי שטאַרק צושעדיגט געוואָרען, און אוועקגע׳חלש׳ט. פּאָגאָטאָוויע האָט איהר ערטיילט ערשטע הילף.

דער מאָטאָציקליסט איז ענטלאָפען.

געשלעג מתוך שמחה

(2) ביי די וואַישעכאָווסקי׳ס אין דער וואָלבאָרנגג אויף וואָוואָלסקאַ 7 איז פאָרגעקומען אַ מין שבע׳ישע „פּשיצנטשע״.

בני־לביני האָבען זיך די גויאישע יעגטפּס צווישען זיך צוואָווערטעלט, און צווישען די גוטע פריינד איז אויסגעבראָכען אַ מוראַ׳דיג געשלעג, אין וועלכען עס האָט זיך געמוזט אריינמישען פּאָליציי און פּאָגאָטאָוויע, וואָס האָט צוגויפגעשטעלט פּראָטאָקאָלען און באַנדאַזשירט 7 פּערזאָן.

זעלבסטמאָרד אויס נויט

אַן׳אַרבייטסלאָזער האָט זיך איבער־געשניטען דעם האַלז

(2) דער אַרבייטסלאָזער סטאַניסלאַוו פלאָטאָק פון דוואָרסקאַ 13 האָט זיך אַזוי לאַנג געראַנגעלט מיט דער נויט, ביז ער האָט זיך נעכטען איבערגעשניטען דעם האַלז, און אין אַ גוסס׳ן צושטאַנד האָט מען איהם אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

אויך דער אַרבייטסלאָזער יאַן טשאַפּלינסקי איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד דורך אויסטרינקען אַ גרויסע דאָזע קאַרבאָל.

אַמטליכעס

(א) נעכטען האָט אָנגעהויבען זיין אורלויב דער לייטער פון דער זיכערהייטס־אָפּטיילונג ביי דעם וואָיעוואָדע־אַמט, ה׳ וואַצלאַוו לוטאָמסקי.

Dr. med.
L. Goldlust
אינערליכע קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
6-go Sierpnia 2, tel. 158-68.

אַזאַ „יתומים־פערזאָרגער״

ער האָט מסתמא אליין נישט קיין טאַטען, איז ער דאָך ממילא אַליין אויך... אַ יתום

(א) אַ געוויסער זשעלינסקי גייט אַרום אין דער שטאָט און זאַמעלט נדבות פאַר׳ן מיליטערישען יתומים־הויז, ער זאָגט, אַז ער איז אַ מלוכה־בעאַמטער, און פערופט זיך אויף אַ בעפולמעכטיגונג פון דער פרוי־וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט.

די פרוי־וואָיעוואָדע ווייסט נישט וועגען דעם ענין וואָס צו זאָגען, מחמת זי האָט קיינעם נישט בעפולמעכטיגט צו מאַכען אַזאַ זאַמלונג. פּאָליציי זוכט דעם „יתומים־פערזאָרגער״.

דער שטרייק אין זעלעוו

2,120 אַרבייטער געוואָרפען די אַרבייט

(2) דעם 20. יולי ה. י. איז אויסגעבראָכען אַ שטרייק אין זעלעוו, אין דער בוימוואָל פאַבריק פון יערסאַן, וואו עס האָבען געוואָרפען די אַרבייט 129 אַרבייטער, מחמת מ׳האָט זיי געהאַלטען אין רעדוצירען די אַזוי אויך מאָגערע לוינען. דעם 23. פּ. ח. זענען צו דעם שטרייק אויך צוגעשטאַנען אַנ׳ערך 2000 כאַלופּניקעס פון זעלעוו און די אַרומיגע דערפער.

מחמת די ביז־איצטיגע קאָנפערענצען מיט׳ן אַרבייטס־אינספּעקטאָר זענען נישט צושטאַנדגעקומען, מחמת די אַרבייטס־געבער האָבען זיי איגנאָרירט, רופט צונויף דער לאָדזשער אַרבייטס־אינספּעקטאָראַט אַ קאָנפערענץ.

צו דער באַנק־אַפערע איז אַלעקסאַנדער

אין צוזאַמענהאַנג מיט די ענטדעקטע מיסבריוכען אין דער אַלעקסאַנדערער קאָאָפּעראַטיווער פאָלקס־באַנק דערוויסען מיר זיך, אַז אַנשטאָט דעם בעזוייטיגטען ביז־איצטיגען דירעקטאָר ראַדאָמינסקי איז בעשטימט געוואָרען, אַלס נייער לייטער פון דער באַנק סטעמפּאָווסקי.

די פערוואַלטונג פערזיכערט, אַז די קליענטען פון דער באַנק וועלען זייערע דעפּאָזיטען נישט פערלירען, ווייל זייער אינסטיטוציע איז אַ באַנק מיט אומבעשרענקטער האַפטונג, און דעריבער וועלען איהרע מיטגלידער, צווישען וועלכע עס געפינט זיך אַ גרויסע צאָהל פערמעגליכע, גאַראַנטירען מיט׳ן זייער גאַנצען פערמעגען די לאָקירטע קאַפּיטאַלען.

מ׳האָט פערפיהרט אַ גענויע רעוויזיע פון די ביכער, כדי צו דערגיין דעם אופן ווי־אַזוי דער דירעקטאָר ראַדאָמינסקי האָט געבאַלעבאַטעוועט אין דער באַנק.

אָפּגעלייגט די ציגיינערישע חתונה

(א) זונטאָג איז צום פּלאַץ פון ל.ק.ס. געקומען אַ גרויסער עולם נייגעריגע, כדי בייצוואוינען די חתונה פון דער קעניגליכער ציגיינער־טאָכטער מאַריאַ גראַמאַן מיט דעם ציגיינער־סטאַראָסטע יאַן טשאַדי.

דער עולם האָט אָבער געמוזט אוועקגיין מיט גאָרנישט, ווייל די ציגיינער האָבען פון דעם חתונה־ענין געוואָלט מאַכען אַ געשעפט און פּערקויפען בילעטען. האָט די סטאַראָסטווע דערוויל נישט אַרויסגעגעבען דערויף, אויף דעם ספּעקטאַקל הייסט עס, קיין דערלויבעניש, און דער ציגיינערישער קעניג גופא, קוויעק, האָט געמאָלדען, אַז די חתונה וועט דעריבער פאָרקומען בלי נדר איבערנאַכטיג זונטאָג.

מילא, זאָל זיין מיט מזל! אַלץ בעסער, ווי גאָרנישט!..

אַ געהיימנישפולע שיסעריי

(2) עהרנעכטען אין אָוונט זענען אין דער ביר־שענק פון שמואל ברענער (לימאַנאָווסקיעגאָ 27) אריינגעקומען אַ גרופּע מענשען פון אַ 6—7 מאַן.

נאָך אַ לענגערען פערברענגען אין שענק איז צווישען די געסט אויסגעבראָכען אַ קריגעריי. זיי זענען אַרויס אין דרויסען, און באַלד האָט זיך דערהערט אַ שיסעריי. די חברה איז זיך תיכף צונאַנדערגעלאָפען, און אויפ׳ן „שלאַכט־פעלד״ איז בלויז געבליבען איינער, וולאַדיסלאַוו רעספּאָנדעק (פון זשעלאַזנאַ 8) מיט אַן׳אַדורכגעשאָסענער לינקער האַנד.

מען האָט איהם באַנדאַזשירט, אַרעסטירט און רעווידירט.

בעת דער רעוויזיע האָט מען ביי איהם געפונען אַ רוסישען רעוואָלוועער פון טיפּ „בולדאָג״. אין מאַגאַזין האָבען געפעהלט דריי קוילען.

אויף די געשטעלטע פראַגען האָט רעספּאָנדעק געגעבען נישט קיין קלאָהרע תשובות, און נישט אָנגעוויזען פינוואַנען עס קומט צו איהם דער רעוואָלווער, ווער זענען געווען זיינע מיטגייער, און הלמאַי ס׳איז אויסגעבראָכען דער סכסוך.

עס ווערט געפיהרט אַ גענויע אויספאָרשונג.

—=:)O(:=—

האַפערדיגע פרויען און יונגע מוטערס
העלפט דאָס נאַטירליכע ביטערוואַסער
Franciszka Józefa
צו אַ געראַנצעלטער מאַגען- און דאַרם־טעטיגקייט. צו בעקומען אין אַלע אַפּטייקען און סקלאַד־אַפּטייקען.

פון דער „ווילנער טרופּע״

דער ריזען־ערפאָלג פון „200,000״

די פאָרשטעלונגען פון שלום־עליכם׳ס „200 טויזענד״ וואָס זענען איצט די סענסאַציע פון דעם טעאַטראַלישען לאָדז, (אַזאַ פאָרשטעלונג, וואָס איז ביי און אָריגינעל אין יעדער היניזיכט האָט נאָך אונזער שטאָט, און אַפילו דאָס שטאָטישע טעאַטער נישט געהאַט!) ווערען טאָג־טעגליך בעזוכט פון אַ זעהר גרויסען עולם, וואָס בעהמט זיי אויף מיט דער גרעסטער אָנערקענונג און ענטציקונג.

דער קינסטלער־קאָלעקטיוו פון דער „ווילנער טרופּע״ מיט מ. מזאה בראש, האָט, אַ דאַנק דעם יונגען טאַלענטפולען רעזשיסאָר־קינסטלער יעקב ראָטבוים אויסגעבויט אַ פאָרשטעלונג, וואָס שאַפט גרויס כבוד און אָנזעהן דער ייִדישער קולטור בכלל און דעם ייִדישען טעאַטער בפרט.

לעצטענס האָבען די „200,000״ בעזוכט אַ ריי וואַרשעווער געסט, ובתוכם שריפטשטעלער, און זיי זענען נתפּעל געוואָרען פאַר דעם לעצטען אויפטו פון דער „ווילנער טרופּע״ וועלכער איז ממש אַ העלדען־טאַט ביי די איצטיגע שווערע פאַר העלטענישען.

מען האָט געדאַרפט צו האָבען די עקשנות, אויסדויער, און דעם ווילען פון די „ווילנער״, כדי צו קאָנסטרואירען אַזאַ גלאַנץ־לייסטונג וו יעס איז די אויספיהרונג פון די „200,000״.

היינט — „200,000״.

אַ פייערליכע יובל־פאָרשטעלונג

צום 100־טען מאָל „פון וויטען סיביר״ אין „פילהאַרמאָניע״

די גאַסטראָלירענדע אָפּערעטען־טרופּע, וואָס שפּילט איצט אין פילהאַרמאָניע פייערט היינט אַ 100־טען יובל־פאָרשטעלונג פון דער סענסאַציאָנעלער פּיעסע „פון וויטען סיביר״, וועלכע איז דורך דער זעלבער טרופּע אויפגעפיהרט געוואָרען אין וואַרשאַ און געשפּילט ביי אויספאַרקויפטע הייזער 75 מאָל דורכאַנאַנד.

אויך דאָ אין לאָדז האָט די פּיעסע דערגרייכט מיט אַ גרויסען ערפאָלג 25 פאָרשטעלונגען.

צו דער היינטיגער פאָרשטעלונג איז ספּעציעל אַנגאַזשירט געוואָרען דער לאָדזער קינסטלערישער רעוועלערס׳ן־קוואַרטעט, וועלכער וועט נאָך דער פאָרשטעלונג אויפפיהרען אַ גאַנצע ריי פון די בעסטע מוזיקאַלישע נומערען.

פון קלאַנג־קינא־טעאַטער „זאַכענטאַ״

היינט ווערט געעפענט דאָס קלאַנג קינאָ־טעאַטער „זאַכענטאַ״. דאָס וועט זיין דער ערשטער און איינציגער קלאַנג־קינאָ אין דער געגענד פון אַלטשטאָט אין באַלוט. די ענערגישע דירעקציע האָט קודם כל פערשאַפט אַזאַ אַפּאַראַט פון די בעסטע קלאַנג־פילם מאַרקע, וואָס איז אפשר דער איינאונאיינציגער אין לאָדז. און בכלל גיט די דירעקציע זיך די מיה צופרידען צו שטעלען די געעהרטע בעזוכער און האָט פערקאָנטראַקטירט מיט די גרעסטע פילם־ביוראָס די בעסטע קלאַנג־פילם־בילדער, מיט די וועלט - בערייהמטע קינאָ־שטערנס, דאָס ערשטע בילד, וואָס ווערט דעמאָנסטרירט פון היינט אָן איז „דער קעניג פון פּאַריז״, מיט איוואַן פּעטראָוויטש אין דער הויפּטראָל.

רינג־קאַמפען אין צירק

אין דער ערשטער פּאָר האָט שטיבאָר בעזיגט שטשערבינסקי׳ן.

אין דער צווייטער פּאָר האָבען געקעמפּט סאָסאָרסקי מיט לופּאַ׳ן אָהן רעזולטאַט.

אין דער דריטער פּאָר האָט פּאַשאָף בעזיגט יאַגאָ׳ן.

דער קאַמף צווישען פּינעצקי׳ן און מאַרטינאָוו׳ן איז געבליבען אָהן רעזולטאַט.

אין דער פינפטער פּאָר איז געגאַנגען דער קאַמף צווישען סאַן־מאַרס און שמעקער און האָט זיך פערענדיגט מיט׳ן נצחון פון סאַן־מאַרסען.

היינט קעמפען: סאָסאָרסקי — ווײַנגראַ, פּינעצקי — שטעקער, יאַגאַ — שטשערבינסקי, מאַרטינאָוו — פּאַשאָוו.

ראַדיאָ־פּראָגראַם

דינסטאָג ד. 4 אויגוסט

11.58 צייט־סיגנאַל. 12.10 מוזיק פון גראַמאָפאָן־פּליטעס. 16.00 מוזיק פון גראַמאָפאָן־פּליטעס 16.45 קאָמוניקאַט פאַר שיף־פערקעהר. 16.50 פאָרלעזונג פון ווילנאָ. 17.15 מוזיק פון גראַמאָפאָן פּליטעס 17.35 פאָרלעזונג פון קראָקאַ. 18.00 נאָכמיטאָג־קאָנצערט פון פּאָליציאישען אָרקעסטער. 19.00 פערשידענעס. 19.20 מוזיק פון גראַמאָפאָן־פּליטעס. 19.40 קאָמוניקאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס־קאַמער, 20.00 פּרעסע־ און ספּאָרט־קאָמוניקאַט. 20.15 פּאָפּולערער קאָנצערט פון שווייצער טאָל. 22.00 פעליעטאָן פון וואַרשאַ. 22.15 קאָמוניקאַטען. 20.30 לייכטע און טאַנץ־מוזיק פון וואַרשאַ.

די אַקטועלע אויפגאַבען אין דער ציוניסטישער בעוועגונג

אינטערוויו מיט דעם עקזעקוטיוו־מיטגליד עמנואל נוימאַן

לאָנדאָן (יט״א) אין אַ געשפּרעך מיט׳ן יט״א־פאָרשטעהער האָט דער אַמעריקאַנער מיטגליד פון דער נייער ציוניסטישער עקזעקוטיווע ה׳ עמנואל נוימאַן אָנגעצייכענט דעם אַרבייטס־פּלאַן פון דער עקזעקוטיווע. עס איז נאָר פאַר מיר שווער אין איצטיגען מאָמענט — האָט ערקלערט ה׳ נוימאַן — גענוי צו פּרעציזירען מיינע פונקציעס אין דער נייער עקזעקוטיווע. פאַר דער עקזעקוטיווע שטעהען איצט פיל שווערע אויפגאַבען, וואָס פאָדערען גרויסע אָנשטרענגונגען. עס איז אַ געבאָט פון דער שעה צו פעסטיגען די אָרגאַניזאַציע און שטאַרקען איהר איינִיגקייט. עס איז וויכטיג ווי אַמשנעלסטען זיך צו דערוויטערען פון די קאָנפליקטען אויף דעם 17־טען קאָנגרעס און פערהיילען די וואונדען. איין טייל פון דער בעוועגונג די רעוויזיאָניסטען, האָבען שוין אָנגעקינדיגט זייער בעדינגונגסלאָזע אָפּאָזיציע לגבי דער נייער עקזעקוטיווע. מען דאַרף אָבער נישט פערלירען די האָפנונג, אַז עס וועט יאָ געלונגען צו קאָנסאָלידירען אַלע ציוניסטישע כחות.

פאַר מיין הויפּט־אויפגאַבע אין דער עקזעקוטיווע — האָט ערקלערט ה׳ נוימאַן — האַלט איך דאָס שטיצען ווירטשאַפטליכע ענטוויקלונג פון ארץ־ישראל לויט די ריכטליניען, וואָס זענען אָנגעצייכענט געוואָרען דורך דער אַמעריקאַנער דעלעגאַציע אויף דעם ציוניסטישען קאָנגרעס. עס ווערט געפּלאַנט צו בילדען אין ארץ־ישראל אַ קערפּערשאַפט פון עקספּערטען, וועלכע וועלען ערטיילען פערמיטענסווערטע אינפאָרמאַציעס און עצות וועגען די ווינשענסווערטע אינוועסטיציעס אין פערשידענע טיילען פון דער אי״ווירטשאַפט, הויפּטזעכליך האַנדעלט זיך, וועגען ערמוטיגען די אימיגראַציע פון מיטעל־קלאַס־עלעמענטען מיט געהעריגע קאַפּיטאַלען. מיט גרויס צופרידענהייט האָט ה׳ נוימאַן מיטגעטיילט, אַז פיל בעדייטענדע פערזענליכקייטען האָבען שוין פערשפּראָכען זייער מיטאַרבייט בײַם פערווירקליכען דעם ווירטשאַפטליכען פּראָגראַם אין ארץ ישראל; נוימאַן האַלט אויך פאַר זיין אויפגאַבע צו שאַפען אַ נאָהענטע׳ען קאָנטאַקט צווישען דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע און די אַמעריקאַנער ציוניסטען.

די נייע עקזעקוטיווע איז געשאַפען געוואָרען אויף קאָאַליציע־יסודות. אין דער עקזעקוטיווע בעטייליגען זיך פאָרשטעהער, וואָס רעפּרעזענטירען גאַנץ פערשידענע ריכטונגען. מען דאַרף אָבער גלויבען, אַז די עקזעקוטיווע וועט בעוויזען צו שאַפען אַ סינטעטישען שטאַנדפּונקט, צו דעם ציל וועל איך שטרעבען — האָט ערקלערט ה׳ נוימאַן — מיט אַלע מעגליכקייטען. איך האָב זיך פעראייניגט צו די, וועלכע האָבען זיצט דעם קאָנגרעס אויסגעדריקט זייער טיפסטע אָנערקענונג פאַר ד״ר ווייצמאַנ׳ס היסטאָרישע לייסטונגען און זיין אונפערגלייכבאַרער איבערגעבענהייט פאַר אונזערע בעוועגונג, איך האַלט אָבער פאַר פרוכטלאָז די גאַנצע דיסקוסיע, צי איז די נייע עקזעקוטיווע אַ ווייצמאַניסטישע אָדער נישט. דער 17־טער קאָנגרעס האָט אָנגעצייכענט אַ געוויסע פּאָליטישע ליניע און איך גלויב, אַז די נייע לייטונג מיט נחום סאָקאָלאָוו בראש וועט זיך בעמיהען צו ערפילען דעם מאַנדאַט פון קאָנגרעס. מיר טרעטען אַריין אין אַ שווערען פעריאָד — האָט ערקלערט ה׳ נוימאַן — אָבער דער דאָזיגער פעריאָד מוז זיין פּראָדוקטיוו און ברענגען פּאָזיטיווע דערגרייכונגען אויפ׳ן וועג פון רעאַליזירען די יודישע נאַציאָנאַלע היים.

ווי אַזוי עס אַרבייטען געניאַלע מענשען

וועגען מאָצאַרט׳ען ווערט דערצעהלט פאָלגענדער אַנעקדאָט: ער האָט שוין געהאַט פון אַ לענגערער צייט אָנגעשריבען זיין אָפּערע „דאָן זשואַן“ און עס האָבען זיך שוין אָנגעהויבען די פּראָבעס אין טעאַטער. ד ידירעקציע האָט פיל מאָל געשיקט צום קאָמפּאָזיטאָר שליחים, ער זאָל צו שיקען די אוועטורע, וועלכע ער האָט נישט געהאַט פערענדיגט. דעם אָוועַנד פאַר דער אויפפיהרונג פון דער אָפּערע האָט זיך מאָצאַרט ערשט גענומען צו דער אַרבייט. מיד פון אַ גאַנצען טאָג, האָט ער אָבער אָנגעהויבען איינצודרימלען און נישט געקאָנט אַרבייטען. זיין פרוי האָט זיך געמוזט אוועקזעצען נעבען איהם, מונטערען איהם מיט שטאַרקען וויין און דערצעהלען מעשהלעך. אומגעוועהנליך שנעל האָט מאָצאַרט אויפגעצייכענט די נאָטען פון דער וואונדערבאַר׳ער אווערטורע. נאָך האַלבער נאַכט האָט ער שוין אָבער נישט געקאָנט אויסהאַלטען און גע־מוזט זיך לעגען שלאָפען. זיבען אַ זייגער פריה האָט מען איהם אויפגעוועקט און ער האָט זיך דאַן מיט פרישע כחות גענומען צו דער אַרבייט און אין משך פון אַ שעה פערענדיגט די אובערטורע.

דער דאָזיגער אַנעקדאָט דאַרף דינען אַלס בע־ווייז, ווי שנעל געניאַלע מענשען אַרבייטען. ער ווייזט אָבער פונקט דעם היפוך. דערפון: מאָצאַרט האָט נישט געקאָנט פועל׳ן ביי זיך אָנצושרייבען די נאָטען, הגם די אובערטורע איז שוין לאַנג געווען פאַרטיג ביי איהם אין קאָפּ. די אַרבייט אָבער פון פערצייכענען זי אויפ׳ן פּאַפּיר איז געווען איבער זיינע כחות.

אויך ביי לעסינגען האָבען מיר אַ ענליכען פאַל. ער פלעגט גענוי בעאַרבייטען אין קאָפּ זיינע ווערק. פון סצענע צו סצענע, פון אַקט צו אַקט. ווען עמיצער האָט זיי אָבער געוואָלט זעהען אָדער איבערלייענען, איז עס געווען אוממעגליך, ווייל עס איז כמעט גאָרנישט געווען אָנגעשריבען. לעסינג האָט זעהר לייכט „פערטראַכט“ אַ דראַמע, אָבער אָנשרייבען זי איז איהם אָנגעקומען אומגעהויער שווער, הגם ער האָט געהאַט אין קאָפּ אַלע פּרטים. דאָס שרייבען איז ביי איהם געגאַנגען זעהר לאַנג־זאַם און מיט גרויסע אָנשטרענגונגען.

וועגען וואַלטער סקאָט דערצעהלט זיין ביאָ־גראַף, אַז ער האָט געהאַט זיינע ראָמאַנען פיקס און פאַרטיג אין קאָפּ, אָבער דאָס אָנשרייבען זיי איז איהם אָנגעקומען מיט פיל מיה.

נאַטירליך זענען אויך פערהאַן שנעלע אַרביי־טער צווישען די געניאַלע מענשען. מאָליער האָט זיין קאָמעדיע „די איינגערעדטע קראַנקהייט“ אָנגע־שריבען אין פינף טאָג און קאַרנעי האָט זיין „עדיפּ“ געשאַפען אין קנאַפּע 2 חדשים. אויך געטהע האָט זעהר שנעל געשריבען. אָסקאַר ווילד פלעגט דערצעהלען, אַז זיין בוך „דאָס בילד פון דאָריאַן גריי“, האָט ער אָנגעשריבען אין אַ פּאָר טעג, איז בישט קיין סימן, אַז אַזוי פיל האָט סך־הכל געדויערט די שאַפונג פונ׳ם ווערק. דער שעפער האָט עס פריהער גוט דורכגעטראַכט ביי זיך און געטראָגען עס אין זיך אַ לאַנגע צייט. עס איז אינטערעסאַנט, ווי אַזוי, למשל, האָט שילער אָנגעשריבען זיין „ליד פון דער גלאָק“. נאָך אין יאָהר 1788 האָט ער זיך בעקענט אין רודאָלפשטאַט מיט׳ן לעבען פון די גלאָק־קען־גיסער. יעדען טאָג האָט ער זיך צוגעקוקט צו דער אַרבייט אין דער גיסעריי און האָט בעשלאָסען אָנצושרייבען וועגען דעם אַ ליד. אין דריי יאָהר אַרום קומט ער ווידער קיין רודאָלפשטאַט און ענ־דערט דעם פּלאַן פון ליד, שאַפענדיג אַ נייע קאָנ־צעפּציע. אין יולי 1797 בעשעפטיגט ער זיך ווידער מיט דער אידעע פונ׳ם ליד און ערשט אין זומער 1799 הויבט ער אָן צו אַרבייטען. דאָס ליד איז ערשינען אין יאָהר 1800. מאַסגעבענד איז דאָ אַלזאָ נישט די צייט פונ׳ם אָנשרייבען דאָס ליד, נאָר ווי לאַנג עס האָט געדויערט פון דער ערשטער אידעע ביז׳ן אָפּדרוקען דאָס ליד.

עס איז ממש אומגלויבליך צו לייענען, אַז עמנואל קאַנט האָט זיין „קריטיק פון שכל“ אָנגע־שריבען אין משך פון פיר חדשים. די סיבה דערפון איז אָבער, וואָס דאָס ווערק איז געווען אַ רעזולטאַט פון צוועלף יאָהר טראַכטען וועגען דער זאַך, איבע־רי־גענס איז קאַנט בכלל געווען אומגעוועהנליך פלייסיג און האָט געקאָנט זעהר אַ סך אַרבייטען און ולייסטען. אין יאָהר 1761 האָט ער אַלס פּראָפעסאָר פון אוני־ווערזיטעט געהאַלטען 6 פאָרטראָגען יעדען טאָג און צוויי מאָל אין דער וואָך צו 7 פאָרטראָגען. אַ חוץ דעם האָט ער געאַרבייט איבער זיינע ווערק, אַ טייל גענומען אין עפענטליכען לעבען, געהאַט צייט צו שפּאַצירען יעדען טאָג 2 שעה און צו שלאָפען גענוי 7 שעה.

זשאַן זשאַק רוסאָ איז מודה, אַז זיין „עמיל“ האָט איהם געקאָסט נישט ווייניגער ווי 20 יאָהר באַטראַכטען. דאָס אויפשרייבען דאָס ווערק האָט געדויערט 3 יאָהר. רוסאָ האָט געשריבען זעהר לאַנג־זאַם, אַ סך געמעקט און געענדערט אין זיין מאַנוס־קריפּט האָט געמוזט פאַר׳ן דרוק איבערגעשריבען ווערען 4 אָדער 5 מאָל. דערביי האָט רוסאָ גע־האַט זעהר אַ שלעכטען זכרון און עס איז איהם קיינמאָל נישט געלונגען צו בעהאַלטען אין זכרון אַפילו אַ ליד פון 4 פערזען. איבער אַ טייל זאַצען האָט ער געטראַכט צו פינף־זעקס נעכט, ביז ער האָט זיי געקאָנט אויפשרייבען.

צו די געניאַלע מענשען, וואָס האָבען גע׳שמ׳ט מיט זייער פעהיגקייט שנעל און אַ סך צו אַרבייטען, האָט געהערט דער גרויסער פראַנצויזישער שריפט־שטעלער אַלעקסאַנדער דיומאַ (פאָטער). די דאָזיגע געוואַלדיגע פּראָדוקטיוויטעט זיינע האָט אָבער גע־האַט אַ שלעכטען איינפלוס אויף די קוואַליטעט פון זיינע ווערק. דאָסזעלבע איז געווען מיט׳ן קאָמפּאָזי־טאָר דאָניצעטי, וואָס האָט אין זיין לעבען געשאַפען נישט ווייניגער פון 70 אָפּערעס. דערפאַר האָבען נאָר זעהר ווייניג פון זיינע אָפּערעס אַ גרעסערען ווערט און די איבעריגע זענען שוין לאַנג פערגעסען געוואָרען.

DOKTÓR

H. WOŁKOWYSKI

צוריקגעקעהרט

צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 216-90

ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער־שוועכע, אַלע ארט אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.

נעמט אָן פון 8–2 און פון 9–5 אָוונד.

בעזונדער וואַרטע־צימער פאַר פרויען.

דאָס עלעגאַנטע לאָדז

קויפט איין די גאַנצע קאָסמעטיק נאָר אין דער ערש־טער רענאָמירטער

קאָנקורענץ־פּערפומעריע

פון דער פירמע

J. DRUKIER

ZAWADZKA 5, TEL. 175-92

וואָס בעזיצט צום איצטיגען זומער־סעזאָן דעם רייכסטען אויסוואַהל פון די בעסטע

פּערפומען, טואַלעט־זייפען, קרעמען, פּודערן, קעלנישע בלומען וואַסערן

בעמערקונג: ביי יעדען איינקויף ווערט צוגעגעבען אַ קופּאָן אויף ווערטפולע פּרעמיעס פאַר אָנגראָסיסטען בעדייטענדער ראַבאַט. קיין פיליאַס בעזיצען מיר נישט.

קרבנות פון שפּיאָנאַזש

סענסאַציאָנעל קרימינעלישער ראָמאַן!

(10

קאַפּיטעל זעקס

נומער 39—53

— ענדליך! איצט וועט מען זיך קענען אַביסעל אָפּרוהען! ס׳איז אַ שרעקליכער טאָג! און צו דעם אַלעמען — דער מאָרד פון לעדי ראַלסאָן! מיר דוכט זיך איצט, אַז דאָס וואָרט „חתונה“ קאָן איך נישט הערען אָהן אַ ציטער...

וויבי ווינסטאָן האָט אַ ציטער געטון און אויס־געשטרעקט איהרע הענד צום אָנגעהייצטען קאַמין.

זי איז געזעסען אין׳ם גאַסט־צימער פון דער וואוינונג, וואָס זי האָט פערנומען צוזאַמען מיט איהר ברודער דזשאָרדזש.

לעם איהר זענען געזעסען אויף פאָטעלען דזשאָרדזש און מאָריס סטאַר.

דער לעצטער איז געקומען זיך ענטשולדיגען דערפאַר, וואָס זיינע געשעפטען האָבען איהם גע־צוואונגען נישט צו זיין אויף דער חתונה.

ער האָט זיך געוואָלט אַדורכרעדען וועגען די געהיימניספולע געשעהענישען אין שייכות מיט׳ן טויט פון לעדי ראַלסאָן.

עס פלעגט נישט אַדורך אַ טאָג מאָריס סטאַר זאָל נישט געפינען עפּעס אַ סיבה צו רעדען מיט וויבי, כאָטשבי דורכ׳ן טעלעפאָן.

ער האָט זי ליב געהאַט פון ערשטען טאָג, ווען זיי האָבען זיך בעגעגענט, אָבער ער האָט קיין דרייסטקייט נישט געהאַט צו בעטען איהר האַנד, איידער ער וועט זיך פערשאַפען „אַ פעסטע פּאָ־זיציע אין דער געזעלשאַפט“.

טיף אין דער נשמה האָט זיך איהם אויסגעדוכט, אַז אויך זי האָט איהם ליב, אָבער זיכער אין דעם איז ער נישט געווען:

איהר בעציהונג צו איהם איז, אַלענפאַלס, שטענ־דיג געווען אַ חבר׳שע און פריינדליכע.

— רעדט נישט אַזוי וויבי! — האָט ער זיך אָפּגערופען מיט אַ שמייכעל — איך בין זיכער, אַז די נאָהענטסטע חתונה, אויף וועלכער איהר וועט אַנוועזענד זיין, וועט אייך פערגעניגען טון...

— ביי דעם בעדינג, אַז זי וועט נישט ענליך זיין אויף דער היינטיגער! — האָט דאָס מיידעל געענטפערט — איך בין נישט אַבערגלויביג, נאָר איך האָב נאָך קיינמאָל נישט געזעהען, אַז בייזע סימנים זאָלען זיך אַזוי מיטאַמאָל צוזאַמענטרעפען... קודם — דער מיאוס׳ער נעבעל, דערנאָך מאַקס׳עס פערשפּעטיגען, און לסוף — די אָפּוועזענהייט פון די ראַלסאָנס... עטעל איז דאָך געווען אויסער זיך פאַר עגמת נפש. אָבער... ווער האָט זיך גאָר געקאָנט ריכטען, אַז דאָס אַלץ וועט זיך פער־ענדיגען אַזוי טראַגיש?.. און איצט, נאָכ׳ן אוועק־פאָהרען פון מאַקסע׳ן און עטלען, איז נאָך די זאַך געוואָרען גרויזאַמער... אמת, ס׳איז שטענדיג זעהר טרויעריג אויפ׳ן האַרצען, אַז אַ יונג פּאָרפאָלק פאָהרט אוועק, אָבער דאָס מאָל איז עס עפּעס נאָך טרויעריגער. מען האָט אין אוועגד פערבעטען געסט, און אַלע האָבען זיך געפיהלט, ווי אויף אַ לויה. מ׳האָט מיך געבעטען זינגען... איך האָב זיך אָבער שיער נישט פונאַנדערגעוויינט אין מיטען דער אַריע... ס׳איז נאַריש, אָבער איך האָב זיך נישט געקאָנט העלפען! וואָס וועט זאָגען דער „מאַעסטראָ“ ווען ער וועט זיך דערוויסען, אַז איך האָב אַזוי קאַליע געמאַכט... איך האָב דאָרט נישט געקאָנט לאַנג אויסהאַלטען, און איך בין ענטלאָפען... אויף דער גאַס איז קיין איין טאַקסובקע נישט געווען... האָב איך געמוזט אַ שטיק וועגס גיין צופוס. עס האָט שטאַרק גערעגענט, און איך האָב איינגאַנצען קאַליע געמאַכט מיין קלייד, וואָס איך האָב זיך מאָרגען געקליבען אָנצוטון אויפ׳ן קאָנצערט... איך זינג מאָרגען אין דעם גרויסען קאָנצערט־זאַל!

אַך... איך קאָן נישט פטור ווערען דעם גע־דאַנק, אַז לעדי ראַלסאָן איז דער׳הרג׳עט געוואָרען אויפ׳ן וועג צו דער סינאַגאָגע... אַזוי נאָהענט פון אייך!

— איך שטעל זיך נישט פאָר, אַז זי זאָל האָבען געגאַנגען אין דער סינאַגאָגע, — האָט מאָריס סטאַר געענטפערט — בכלל איז דער גאַנצער ענין אַזאַ רעטעניש, אַז איך ווייס נישט, ווי אַזוי מען הויבט איהם אָן צו דערגיין.

— דער מערדער איז שוין אַרעסטירט! — האָט איהם איבערגעשלאָגען דזשאָרדזש בעווייזענדיג די אָוונד־צייטונג — דאָס איז דער שאָפער פון דער טאַקסובקע, און פאַר מיר איז דער ענין גאַנץ קלאָר... ער האָט פערשטאַנען, אַז ער פיהרט אַ רייכע דאַמע, בעשלאָסען, אַז ביי איהר אין האַנד־בייטעל מוזען זיין ווערט־זאַכען, ציהרונג און געלד, האָט ער אויף איהר געלויערט אין דעם פּאָסט־ביוראָ, און זי דער׳הרג׳עט.

— דאָס אַלץ איז זעהר מאָדנע. — האָט מאָריס אַרויסגעמורמעלט — ווער האָט געוואוסט, וואָס אינ׳ם האַנד־בייטעל געפינט זיך? קיינער ווייסט עס נישט, ווייל דאָס בייטעל האָט מען געפונען אַני־אויסגעליידיגטע..

— איהר גלויבט נישט, אַז דער שאָפער איז דער מערדער?

איידער סטאַר האָט בעוויזען צו ענטפערען, האָט זיך דערהערט אַ קלונג, און וויבי איז אויפגע־שפּרונגען פון שטול.

— ווער קאָן עס זיין, אַזוי שפּעט?

ס׳איז אַריין דאָס דינסט־מיידעל, און געמאָל־דען דזשאָרדזשען:

— עס פרעגט אויף אייך אַ הער... ער איז גע־ווען דאָ היינט בייטאָג, אָבער איהר און פריילין וויבי זענט נישט געווען... ער זאָגט, אַז איהר קאָנט איהם, און אַז ער האָט אייך איבערצוגעבען אַ זעהר וויכטיגע און דרינגענדע זאַך.

— גוט, איך גיי שוין, — האָט דזשאָרדזש גע־ענטפערט, אויפשטייגענדיג פון אָרט.

— איך פערשטעה נישט, ווער קאָן עס זיין! האָט וויבי אומרוהיג אויסגערופען — אין אונזער אָפּוועזענהייט האָט דאָ עמיצער עטליכע מאָל גע־קלונגען דורכ׳ן טעלעפאָן, און איך...

דזשאָרדזש איז צוריק אַריין אין צימער אין דער בעגלייטונג פונ׳ם געהיים־אַגענט שנעל.

מאָריס סטאַר איז איהם ענטקעגענגעלאָפען:

— דאָס זענט איהר, מיסטער שנעל! וואָס? עפּעס נייעס?

— דערווייל גאָרנישט, איך האָב נישט גע־רעכענט, אַז איך וועל אייך דאָ טרעפען, מיסטער סטאַר... פריילין ווינסטאָן, ענטשולדיגט, וואָס איך קום אַהער אין אַזאַ שפּעטער שעה...

— וויבי, דאָס איז מיסטער שנעל פון סקאָט־לאַנד־יאַרד, — דזשאָרדזש האָט פאָרגעשטעלט דעם געהיים־אַגענט פאַר זיין שוועסטער — ער זאָגט, אַז לעדי ראַלסאָן איז טעלעפאָניש געווען פערבונ־דען מיט אונזער נומער... 39־53 אין דעם מאָמענט, ווען זי איז דערמאָרדעט געוואָרען... דער נאָמער איז פערשריבען אינ׳ם פּאָסט־ביוראָ..

(פאָרטזעצונג קומט)

רייכע טוריסטען ווערען בעשווינדעלט אין פאַריז

מיט אַ געבלאַפטער „אונטערוועלט"

זיי צאָהלען געלט, אַז מ'זאָל זיי פיהרען זעהן די פאַריזער אונטערוועלט־העלדען.—מען ווייזט זיי אַלערליי אויסוואורפען און געפעהרליכע פערברעכער. אבער דאָס זענען נישט מעהר ווי געדונגענע אַקטיאָרען וואָס אַרבייטען פאַר עטליכע סענט אַ טאָג

אין פאַריזער געריכט קומט איצט פאָר אַ סענסאַציאָנעלער פּראָצעס. די סענסאַציע בעשטעהט אין דעם, וואָס עס איז אויסגעדעקט געוואָרען אַ גרויסער שווינדעל, וואָס ווערט אָנגעפיהרט פון איניגע טוריסטען אָרגאַניזאַציעס צו בעשווינדלען רייכע אויסלענדער, וועלכע קומען קיין פאַריז זיך צוקוקען די וואונדער פון דער פאַריזער אונטער־וועלט.

ווען טוריסטען קומען אָן קיין פאַריז, אינטערע־סירען זיך די מעהרסטע פון זיי נישט מיט די שעהנע גאָרטענס, מיט די פּראַכטפולע מוזעאומס, און מיט די גרויסאַרטיגע געביידעס, אָדער מיט די היסטאָרישע פּלעצער, נאָר זיי ווילען דווקא זעהען די פאַריזער אונטערוועלט. זיי האָבען געלעזען וועגען די געפעהרליכע אַפּאַשעס, וועגען ווייסע שקלאַ־פען־הענדלער, וואָס פערפיהרען מיידלעך. וועגען מערדער און רויבער, וועלכע בלאָנדזשען אַרום אין פינסטערע קעלערען, כדי אויסצובעהאַלטען זיך פון דער פּאָליציי. זיי וואָלטען וועלען אָנקוקען אָט די געפעהרליכע חברה־לייט, אַ קוק טון אויף די לע־בער, וואו זיי בעהאַלטען זיך אויס.

האָבען איניגע טוריסטען־אָרגאַניזאַציעס זיך אונטערגענומען, פאַר אַ היפשען פּרייז באַטירליך, צו צייגען די טוריסטען, וואָס עס טוט זיך אין דער פאַריזער „אונטערוועלט". אַזוי שנעל ווי די טו־ריסטען קומען אין פאַריז, ווערען זיי איינגעטיילט אין גרופּען. יעדער גרופּע האָט איינעם, וועלכער איז „גוט־בעקאַנט" אין דער אונטערוועלט, און וועמען מען קען דאַרט אַלס אַן'איינענעם מענשען, פאַר איהם זענען אַלע טירען אָפען. איידער די גרופּע לאָזט זיך אַרונטער אין דער אונטערוועלט, האַלט ער פאַר זיי אַ לעקציע וועגען די גרויסע געפאַהרען און וועגען די שוועריגקייטען אַריינצו־קומען אין די געהיימע פּלעצער, וואוהין אַפילו די פעהיגסטע דעטעקטיווס קענען נישט אַריינקומען. די טוריסטען ווערען געוואָרענט נישט צו פערפיה־רען קיין שום געשפרעכען מיט די אונטערוועלט העלדען און נישט אָנצורירען זיי, ווייל עס איז פשוט אַ געפאַהר מיט זיי אנצופאַנגען.

דאַן לאָזט זיך די גרופּע אַרויס אויף דער געפעהרליכער אַוואַנטורע. „יענער" פיהרט זיי דורך פינסטערע קעלערען. ער הייסט זיי קריכען דורך לעכער, דורך וועלכע אַ מענש קען זיך קוים דורכ־שפּאַרען. זיי פאַלען פיל מאָל איבער אַ שטיין אָדער אַ שטיק האָלץ, פיל צו'הרג'ענען זיך גוט, אָבער ס'איז אַלץ ווערט. זיי געהען זעהן עפּעס אַזוינס וואָס זיי וועלען קיין מאָל אין זייער לעבען נישט פערגעסען. זיי וועלען האָבען צו דערצעהלען זייערע פריינד און בעקאַנטע וועגען די מערקווירדיגע ער־פאַהרונגען, וואָס זיי האָבען געהאַט אין דער פאַ־ריזער אונטערוועלט.

פּלוצלונג, גיט דער פיהרער אַ וואונק, און אַלע בלייבען שטעהן ווי פערגליווערט. דורך אַ לאָך אין אַ וואַנד דערזעהען די טוריסטען אַ שרעקליך בילד: אין אַ פינסטערען שמוציגען צימער, קוים בעלויכטען פון אַ ליכטעל, זעהען זיך עטליכע שאָ־טענס פון מענשען, דאָס, ערקלערט ער, זענען קראַנקהאַפטע אויסוואורפען, וועלכע האָבען אַ ליי־דענשאַפט צו נאַרקאָטיקס.

דער פיהרער דערצעהלט זיי, אַז די פרוי, וואָס זינגט איז אַמאָל געווען אַ פּרימאַדאָנע, אָבער צו־ליב אַן'אומגליקליכער ליבע איז זי געוואָרען אַ מאָר־פינערין, זי האָט ערמאָרדעט איהר געליבטען און איצט בעהאַלט זיך דאָ אויס פון דער פּאָליציי. ווען זי ווערט פער'שיכור'ט און ווייסט נישט, אויף וואָסער וועלט זי איז, הויבט זי אָן זינגען לידער פון אריעס און אָפּערעס מיט אַ זיסער און אָנגענעה־מער שטימע.

און אָט שטעהען די טוריסטען אַרום אַן'אָפּער־נעם האַלב־טונקעלען פּלאַץ, פון וואַנען עס קומען סערצווייפעלטע געשרייען. דאָ, האַלטען די אַפּאַ־שעס זייערע פרויען־קרבנות, ווי זיי שטעהען אַזוי, לויפט אַריין אַ פרוי מיט צושויבערטע האָר און מיט אַ פערצווייפעלטען געשריי. זי פאַלט צו די פיס פון איינעם פון די אויסוואורפען און בעט זיך ער זאָל זי ראַטעווען פון איהר פערפאָלגער, וועלכער וויל זי דערשיסען, באַלד לויפט טאַקע אַריין אַן'־אויסוואורף מיט ווילדע אויגען און מיט אַ משונה'־דיגען אויסזעהן און ער זוכט די פרוי, ער האַלט אַ רעוואָלווער אין האַנד און איז גרייט צו דערשי־סען זי אויפן שטעל. עס ווערט אַ סומאַטאָכע, אַ געשריי. איניגע אויסוואורפען ווילען די פרוי ראַ־טעווען. די טוריסטען שטעהען מיט אַ פערכאַפּטען אָטעם און מיט קלאַפּענדע הערצער און וואַרטען צו זעהן מיט וואָס די מערקווירדיגע און שרעקליכע דראַמע וועט זיך ענדיגען. גליקליכערווייזע דערהערט זיך אַ קלאַפּעריי. אַ טיר ווערט אויפגעבראָכען און עטליכע זשאַנדאַרמען רייסען זיך אַריין, און ראַטע־ווען די פרוי פון אַ „זיכערען טויט".

די טוריסטען שטעהען מיט צושראָקענע בער־ווען. איניגע פון די פרויען ווערען היסטעריש און זיי ליגען באַכהער קראַנק איניגע טעג ביז זיי קומען צו זיך, פון דער סצענע, עס איז [illegible] אַלץ ווערט געווען, טראַכטען זיי ביי זיך, אַזאַ זאַך קען מען זעהען בלויז איין מאָל אין אַ לעבען און אַמאָל דאָס אויך נישט.

איצט ווייזט זיך אַרויס, אַז אָט די אַלע מעשיות פון דער אונטערוועלט און די אַלע שרעקליכע פאַר־סירונגען זענען נישט מעהר ווי אַ שווינדעל. די געפעהרליכע אַפּאַשעס און די מערדער און רויבער און די אַלע אויסוואורפען וואָס מען צייגט די טוריס־טען, זענען אונשולדיגע מענשען, איניגע פון זיי אַרבייטסלאָזע אַקטיאָרען און אַקטריסעס, וועלכע זענען געדונגען פון די טוריסטען אָרגאַניזאַציעס פאַרצושטעלען סצענעס און בילדער פון דער אונ־טערוועלט. די „געפעהרליכע" אויסוואורפען ווער'ען שרעקליך עקספּלאָאַטירט.

אויפגעדעקט געוואָרען איז'ער שווינדעל דורך דעם, וואָס איינע פון די געדונגענע אַקטריסעס, מאַד־מאַזעל קאַמיל איזאַ, האָט אָנגעקלאָגט אַ טוריסטען גרופּע פאַר ברעכען דעם קאָנטראַקט מיט איהר. זי האָט געשפּילט די ראָלע פון יענער בערימטער פּרימאַדאָנאַ, וועלכע האָט דערפאַר געקראָגען איין דאָלאַר מיט 20 סענט אַ נאַכט. אַזוי ווי דעם סעזאָן זענען די טוריסטען געשטאַנען גאַנץ שוואַך, איז זי ענטזאָגט געוואָרען און זי האָט פערקלאָגט די קאָמ־פּאַני פאַר ברעכען דעם קאָנטראַקט.

צוויי פרויען און דריי קינדער

ווער וועט ירש'ענען דעם רייכען סוחר?

אַ סאַלאָניקער יוד ה' א., אַן'איינגעגטימער פון אַ בערימטער פירמע אין פּאַריז האָט מיט יאָה־רען צוריק חתונה געהאַט אין סאַלאָניקי מיט אַ מיידעל פון פּוילען. און איהר פאַמיליע איז אין סאַלאָניקי געווען הויך געשאַצט. דערי־בער האָט דער יונגער סאַלאָניקער מאַן איינגעשריבען אין דער כתובה, אַז אין פאַל פון אַ גט דאַרף ער אויסצאָהלען דער פרוי 2 טויזענד פונט. נאַטיר־ליך האָט מען דעמאָלט דערפון אַפּילו נישט גע־טראַכט. דאָס האַרץ איז פול געווען מיט ליבע, די אויגען פול מיט האָפנונג און עס איז געווען גרויס די שמחה ביי די פריינד פון סאַלאָניקי, ווען דאָס גליקליכע פּאָר האָט געהאַט איין קינד און נאָך אַ קינד....

אָבער די סאַלאָניקער יורען האָבען ליב צו וואַנדערען, האָט דער יונגערמאַן איין טאָג געזאָגט צו זיין פרוי:

— ווייבעלע! — איך וועל אַוועק אין דער וועלט, וועל ווער'ען רייך און קומען צוריק מיט אַ סך, אַ סך געלד....

האָט דאָס ווייב געוויינט.

האָט דער מאַן צוגעגעבען.

— און מיר וועלען זיין גליקליך! —

און איז אַוועק.

• • •

געקומען קיין מאַרסעל האָט דער סאַלאָניקער יונגערמאַן באַלד פערגעסען זיין ווייב און קינ'ער און גענומען אַ צווייט ווייב, אויך אַ יודישע. אין סאַלאָניקי האָט ער געשטעלט בלויז אַ חופּה, און אין מאַרסייל געמאַכט אַ חתונה, — אַלץ אין אָרדנונג אייגענטליך — נאָר בלויז נישט מיט איין, נאָר מיט צוויי ווייבער! — ער האָט נאָך אַביסעל געענדערט זיין נאָמען און איז געקומען קיין פּאַריז האַנדלען און ווער'ען רייך. דאָס הייסט ריכטיגער, אַז ער איז געקומען מיט אַ צווייטער פרוי קיין פּאַריז אויספיהרען דעם צוזאָג פאַר דער ערשטער פרוי.

און עס איז איהם טאַקע געלונגען.

ער איז געוואָרען רייך, זעהר רייך, ער איז געוואָר'ען אַן'איינגעגטימער פון אַ גרויסען מאַגאַזין.

אין סאַלאָניקי האָט געוואַרט אַ ווייב מיט צוויי קינדער. געוואַרט... געוואַרט, און ער איז אַלץ נישט צוריקגעקומען, איז זי פון צרות, פון נויט, פון הונגער משוגע געוואָרען און מען האָט זי פער־מאַכט אין אַ משוגעים־הויז.

• • •

איין טאָג איז געשעהן אַ שרעקליכער אומפאַל, די קרובים פון דער משוגע געוואָרענער פרוי האָבען געהאַט אַנגעהויבען אַן'אָנקלאָגע געגען דעם סאַלאָניקער יודען. דער פּראָקוראָר האָט איהם צו־געצויגען צו געריכטליכער פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר ביגאַמיע. דער סאַלאָניקער יוד האָט זיך אַביי־סעל דערשראָקען. ער איז געוואָרען אומרוהיג, נערווען, אפשר האָט ער געהאַט געוויסענביסען, זיין טאָג איז ער דורך. אַ פערטראַכטער די גאַס, אַן'אויטאָ איז אויף איהם אָנגעפאָהר'ען און איהם בער־וואונדעט. די וואונד האָט נישט אויסגעזעהען צו זיין געפעהרליך. אין שפּיטאָל האָט מען בערוהיגט די פאַמיליע. אָבער מיט אַמאָל האָט זיך זיין צו־שטאַנד שטאַרק פערערגערט. ער איז נאָך קורצע און שווערע ליידען געשטאָרבען צו דער גרעסטער ענטוישונג פון אַלע דאָקטוירים, וועלכע האָבען איהם געהיילט.

• • •

און דאָ האָבען זיך ערשט אָנגעהויבען די קאָמפּליקאַציעס. דער פּראָצעס פאַר ביגאַמיע איז נאַטירליך בטל געוואָרען, ווייל דער יוד איז דאָך געשטאָרבען. אָבער, ווער זאָל איהם ירש'ענען. די ירושה איז געווען אַ גרויסע, ביז אַ מיליאָן פראַנק, וועלכע פרוי האָט רעכט אויף דעם געלד, די ערשטע, צי די צווייטע? די ערשטע מיט די צוויי קינדער, אָדער די צווייטע אויך מיט אַ קינד פון איהם? — די ערשטע אין אַ משוגעים הויז, האָט דען רעכט צו אַ ירושה, צו איבערנעהמען די געלדער פאַר איהרע צוויי מינדעריעהריגע קינ־דער, קען זי אַלס משוגענע בכלל זיין די פערוואַר־גערין פון ד יצוויי קינדער? אַן'אַדוואָקאַט האָט פערטיידיגט די אינטערעסען פון דער פרוי. און עס זענען געווען די געגנער, וואָס האָבען פערטיי־דיגט די אינטערעסען פון דער צווייטער פרוי, וועלכע האָט יאָ געהאַט די נויטיגע דאָקומענטען אַלס פערהייראַטע, לויט דעם ציווילען רעכט.

קודם כל האָט מען געמוזט בעזאָרגען די קינ־דער. ביידע צדדים האָבען אָנערקענט, אַז די דריי קינדער, דאָס הייסט, צוויי פון ערשטען ווייב און איינס פון צווייטען — בעקומט אַ העלפט פון דעם אַלגעמיינעם פערמעגען. מען האָט פריהער צוגע־נומען דאָס אַפּוטראָפּסות־רעכט פון דער משוגע־געוואָרענע מוטער. דאַן איז אַ העלפט פון פערמעגען אָפּגעגעבען געוואָרען די קינדער.

• • •

איצט הויבט זיך אָן אַ נייער פּראָצעס. פּינף יאָהר געדויערט שוין דער משפּט. אַ העלפט איז בעזאָרגט פאַר די קינדער, אָבער די צוויי ווייבער — ווער פון זיי זאָל ירש'ענען. די צווייטע טענה'ט, אַז דער ערשטער קומט גאָרנישט, ווייל זי איז נישט געווען געזעצליך פערהייראַט, זי האָט אין בעסטען פאַל, נאָר אַ רעכט אויף צוויי טויזענד פונט שטעלינג, לויט דער כתובה און דערצו איז די נאָך נישט ביי די געדאַנקען.

די ערשטע פרוי אָבער איז שוין איצט גע־זונדטער. זי איז שוין אַפילו אַרויס פון משוגעים־הויז. זי פאָדערט אַמוועניגסטען איהר גלייכע העלפט, וואָס איז אויך זעהר אַ גרויסע סומע. אַלענפאַלס, דער פּראָצעס וועט נאָך ווייטער דויערען, און עס איז זעהר אינטערעסאַנט ווער פון די צוויי פרויען וועט געוויגען.

PORADNIA
WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים־ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
נאָר פאַר ווענערישע הויט־קראַנקה.
און מענער־שוועכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער.
קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָ־לאָגישע און נערוועז־קראַנקהייטען.
קוואַרץ־לאַמפּ. עלעקטרישער הייל־קאַבינעט ראַסמעטיק.
— — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָוונט. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ.
נעמט־אָן אַ פרוי־דאָקטאָר נור קינדער און פרויען
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2. נאָכמיטאָג.
— בעזונדער וואַרטע־צימער פאַר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

(79

ר. איזראעל

ליבע און טויט

(סענסאַציאָנ. ערטישער ראָמאַן פון לאָדזער לעבען)

סאָניע איז געלעגען אָהן בעוואוסטזיין עטליכע מינוט, דאַן האָט זי זיך אויפגעוועקט און ווידער בעטראַכט דאָמען, וועלכע האָבען זי געשטיקט, וועלכע זענען געווען אויפ'ן האַרצען, וואָס האָבען זי דער־פיהרט צו דער איצטיגער מדרגה, אין וועלכער זי האָט זיך איצט געפינען.

בירענבערג האָט געזעהען ס'איז שלעכט, אַז סאָניע איז פאַר צרות משוגע געוואָרען, וואָס זאָל ער טון, אַז ער אַליין פאָהרט אַוועק? אַ פאַלשען אַרגענטינישען פּאַס פון באַראָן דרוזע און סאָניע האָט אַ פּאַס אויפ'ן נאָמען פון די באַראָנין דרוזע, דאָס הייסט זיין ווייב, אָבער אין דער לאַגע האָט ער זי דאָך נישט געקענט לאָזען, איהם איז איינגע־פאַלען, צי איז אַמאָל נישט קיין פּלאַן צו ערמאָרדען סאָניען און פּטור ווערען פון דער גאַנצער זאָרג. אָבער בירענבערג האָט דאָס נישט געקענט פועלן ביי זיך. ביי איהם איז אַליין נישט קלאָר געווען זיין בעציהונג צו סאָניען, ער האָט נאָך נישט גע־האָט בעשלאָסען ביי זיך, וואָס ער וועט מיט איהר טון, קומענדיג קיין אַרגענטינע און וועט זיך ווייטער פערבעהמען צו זיין פאַך. ער האָט נאָך נישט גע־האָט געוואוסט צי וועט ער אָהן שום סענטימענטען סאָניען פערקויפען אַזוי ווי אַלע צעהנדליגע מייד־לעך, וועלכע ער האָט שוין פערקויפט, אָדער וועט ער בנוגע סאָניען זיין אַן'אַנדערער, דאָס ערשטע מאָל אין זיין לעבען האָט אַ פרוי אין בירענבערגן אַריינגעברענגט אַ געפיהל, פון וועלכען ער האָט זיך נישט געקאָנט אָפּגעבען קיין חשבון.

די טראַגעדיע וואָס האָט פּאַסירט מיט סאָניען האָט איהם דעריבער זעהר שטאַרק געטראָפען. ער האָט מיט סאָניען נישט געקענט טון דאָס איינענע וואָס ער וואָלט געטון מיט צעהנדליגע אַנדערע. ביי הונדערטער אַנדערע וואָלט ער קיין שום חקירות נישט געמאַכט און וואָלט מיט זיינע אייגענע הענד ערמאָרדעט דאָס הילפסלאָזע בעשעפעניש און פּטור געוואָרען פון אַ גרויסער זאָרג, אָבער איצט האָט ער דאָס נישט געקענט ביי זיך פועלן.

בירענבערג האָט בעשלאָסען, נישט קוקענדיג אויף דער געפאַהר וואָס שטעהט איהם פאָר צו ראַ־טעווען סאָניען, אויב דאָס וועט זיך נאָר לאָזען, ער האָט צוגעבונדען סאָניען צום בעט, אויף וועלכעס ער האָט זי אוועקגעלעגט און איז אַליין אַרויס צום שיף־דאָקטאָר.

— איך בין באַראָן דרוזע, איך דאַרף אייער הילף הער דאָקטאָר.

— צו אייערדינסט הער באַראָן, וואָס פערלאַנגט איהר פון מיר.

— מיין פרוי וועלכע פאָהרט דאָ מיט מיר און איז ביים אַרויפגעהען אויף דער שיף געווען געזונד און שטאַרק איז איצט שטאַרק קראַנק געוואָרען.

— וואו געפינט זי זיך?

— אין דער קאַבינע פון ערשטען קלאַס.

— איך געה שוין מיט אייך, הער באַראָן. דער דאָקטאָר איז מיטגעגאַנגען מיט בירענבערגן צו דער קראַנקער סאָניע, לאַנג האָט דער דאָקטאָר אונטער־זוכט די אומגליקליכע, ער האָט געפּרובט מיט איהר רעדען וועגען פערשידענע זאַכען, אָבער סאָניע האָט גאָר געענטפערט מיט אַזעלכע זאַכען, וועלכע זענען פאַר'ן דאָקטאָר געווען פולשטענדיג אונפערשטענד־ליך. דערפאַר האָט אָבער בירענבערג־דרוזע זעהר גוט געוואוסט וועגען וואָס ס'האַנדעלט זיך, סאָניע האָט גאָר גערעדט וועגען איהרע איבערלעבענישען און וועגען אַלע די, וועלכע זענען כאָטש אויף עפּעס שולדיג געווען אין איהר אומגליק.

— די באַראָנין האָט געמוזט האָבען זעהר שווערע איבערלעבענישען, האָט דער דאָקטאָר זיך געווענדעט צו בירענבערג'ן.

— אמת, דאָקטאָר, האָט בירענבערג געענטפערט פערלירענדיג זיך אַביסעל, ער איז אָבער באַלד גע־קומען צו זיך און אויף דער שנעל אויסגעטראַכט אַ גע־שיכטע וועגען דעם ווי ער האָט זיך פערליבט אין זיין פרוי, ווען זי איז געווען אַ זעהר אָרים מיידעל און פון זעהר אַ פּראָסטען הויז, ביז דאַן האָט זי געהאַט זעהר שווערע יאָהרען.

— דאָס דערקענט מען באַראָן. מען דערקענט אויך און מ'קען עס זאָגען מיט אַ הונדערט פּראָצענטיגער זיכערקייט, אַז דער שווערער פּסיכישער צושטאַנד אין וועלכען ס'געפינט זיך איצט אייער פרוי דויערט ערשט עטליכע טעג, אָדער גאָר עטליכע שעה.

— אמת דאָקטאָר, אָבער ווי איז בכלל איהר צו־שטאַנד?

— לויט מיינע פעסטשטעלונגען באַראָן, ליידער זעהר שלעכט, דאָס איז נישט קיין פאַראיבערגעהענ־דע ערשיינונג, דאָס איז אַ לאַנג־דויער־ענדע נערווען־קראַנקהייט, וועלכע מ'דאַרף לאַנג היילען.

— נו, און דער רעזולטאַט דערפון?

— ווער ווייסט... האָט דער דאָקטאָר אַ מאַך געטון מיט דער האַנד.

— וואָס מיינט דערמיט צו זאָגען דאָקטאָר.

— ווער ווייסט, צי איז די דאָזיגע קראַנקהייט בכלל היילבאַר.

— וואָס רעדט איהר, דאָקטאָר? בירענבערג איז שיער נישט אומגעפאַלען, אַביסעל האָט ער געמאַכט אַן'אָנשטעל, און אַביסעל האָט דעם דאָקטאָר'ס ווער־טער אויף איהם שטאַרק געווירקט.

— וואָס וועט איהר איצט טון, דאָקטאָר, מיט דער קראַנקער.

— גענוי לויט די פאָרשריפטען, הער באַראָן. איך וועל מיך פערשטענדיגען מיט'ן קאַפּיטאַן, דאַן וועלען מיר, ליידער ווען די קראַנקע איזאָלירען, ביז מיר וועלען אָנקומען אויפ'ן אָרט פון איהר ענד־רייזע. דאָרט וועלען מיר זי איבערגעבען אין די הענד פון דער געזונדהייטס־מאַכט און דאַן איז שוין דער ענין אינגאַנצען אַראָפּ פון אונזער פער־אַנטוואָרטליכקייט.

— איך האָב דאָך נישט קיין אַנדער עצה, הער דאָקטאָר, זעהט און ראַטעוועט מיין פרוי. איך בין גרייט אוועקצוגעבען אַלץ וואָס איך פערמאָג.

— מיר טוען שטענדיג אונזער פליכט, הער באַראָן.

(פאָרזעצונג קומט).

פאָדערט פאַר קאָנפעקציאָן
וואַטעלין
צו ביליגע פרייזן ביי
Akt. Ges. **R. LIPSZYC**
Łódź, Piramowicza 11/13

ברוכים הבאים!
פאַביאַניצער רבי
א. פּ. ע.
פון נאָווא-צעגעלניאַנא 10 היינט שרודמיעסקאַ 44
קומט צופאָהרען מאָרגען מיטוואָך 10 ביינאַכט
מיט דער קאַלישער באַהן פון טשעכאָטשינעק.

שיטרעז
מיט פּאַריזער שרינדען
ווי אויך פערטיגע שיטלען
ווערן ערשטקלאַסיג און רעיעל אויסגעאַרבייט
צו ביליגע פרייזען
ביי קערש, סקווערצאווא 15
לינקע אָפיצינע, 1-שטער שטאָק.

„Praca“
פרויען = פאַך = קורסען
ביי דער געזעלשאַפט צו פערשפּרייטען
פאַך-קענטעניש צווישען יודישע פרויען
וואָלטשאַנסקאַ 21, טעל. 167-15.
נעהמט אָן איינשרייבונגען אויף פאָלג. אָפטיילונגען:
1) דאַמען=שניידעריי,
2) האַנד-שטיקעריי,
3) הוטען=פוצעריי,
4) וועש=אַרבייט,
5) אָנדולאַציע,
6) מאַניקור.
דער סעקרעטאַריאַט איז טעטיג פון 9–1 נאָכמיטאָג.

זיכערע הילף און א רפואה
אהן א אפּעראַציע, אָן בלוט. אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאַר קראַנקע אויף קילע פאַר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאַליקעס אין גוף פאַר הויקערס און פיס

פערלאָזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראָך ווערט גרויס אַזוי ווי א מענשען-קאָפּ, אָדער אַזוי ווי א וואַסער-קאַן און עס פאַלט אַריין אין דעם פוס און דער קראַנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראַנדיג און שטערבליך. ספּעציעל געמאַכטע האַל-באַנדאַזשען אויסגעצייכענט נאָך דורך גרויסע פּראָפעסאָרען מיט מיינע בע-האַנדלונג און פון דייטשען פּראָפעסאָר

דאָקטאָר בראָכורעטונג בעזאָנדערן זיכער דעם שמערצען און געפעהרליכסטען ברוך. אויך פאַר הויקערס דאַמונגען מיט הייל-גאַרטעלען און אפּאַראַטען פאַר פערקרומטע פוס און פלאַט-פוס ספּעציעלע אַנלעגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאָקען פאַר די גראָבסטע קראַנקע אָדערן.
עמפּפאַנגט פון 9 ביז 1 בייטאָג און פון 3 ביז 7 אין אָוונט.
אָרטאָפּעדישע אנשטאַלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.
בעמערקונג: דאָס פערזענליכע ערשיינען פון די קראַנקע איז אומ-בעדינגט נויטיג. דיפּלאָמען האָבען אויסגעשטעלט פאָלגענדע אוניווערזי-טעטס-פּראָפעסאָרען: פּראָפ. ד"ר באַראַנטש. פּראָפ. דר. י. מא-רישלער, פּראָפ. ד"ר בר. קיעלאַנאָווסקי און אויך אַנדערע.
מיר נעהמען אויך אָן פערזיכערטע פון דער קראַנקען-קאַסע.
דאַנקזאַגונג.
זייט 20 יאָהר האָב איך געליטען אויף ביידע זייטען אויף בעשווי-לעכץ, אויף וואָס כ'בין געווען 2 מאָל אָפּערירט. חאָטש אָבער דאַנק דעם ה' י. ראַפּאָפּאָרט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 10, פיהל איך מיך ביים פולען געזונט, א דאַנק דעם פערלעגטען באַנדאַזש, וועלכער האָט מיר דערהאַלטען מיין געשווילעכץ, פּראָחאָס כ'דריק איהם אויס מיין הערצינסטע דאַנקבאַרקייט.
Szulem Wallach.

קלאַנג-קינא-טעאַטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
היינט און וויי טערע טעג!
דער גרעסטער קלאַנג-מייסטערווערק פון דער איצטיגער צייט!
„דער קעניג פון פּאַריז“
אין די הויפּט-ראָלען:
Iwan Petrowicz i Marja Glory
אויסער פּראָגראַם: קלאַנג-צוגאַבע
„קינדער-קאַבאַרעט“
נעכסטער פּראָגראַם:
„ATLANTIC“
אָנהויב אין געוו. טעג 5 נאָכמ. שבת, זונטאָג 3 נאָכמיטאָג.
דער זאַל ווערט מעכאַניש ווענטילירט

א הויזען-וועסט=נייער
צו מענער-בעשטעלטווערט פון זאָפאָרט געברויכט ביי בערגמאַן, קעלבאַך 12

2 מעדלעך
שאַכטעל-מאַכערינס
פון 17 – 18 יאָהר קע-נען זיך מעלדען אויף וואַסכאָדניא 16, וו. 15.

א קוואַליפיצירטע פאַדרעטשנע
צו נייהען סוויטערס ווי אויך א מעדל צו נייהען אויף א זינגער-מאַשין גע-זוכט. צו ערפאַהרען פּיעטריקאָווער 45 פראָנט, 3 שטאָק וו. 22.

ענטשולדיגונג.
דערמיט ענטשולדיגען מיר זיך פאַר'ן פּראָפ. אַרבייטער-פעראיין פון שטיין-אינדוסטרי אין לאָדז פעפער-גאַס 15 פאַר נישט אויספיהרען פעראיינס-בעשלוסען. מיר פערזיכערן, אז מעהר וועט אזעל-כעס נישט צאָרקומען. אלס צייכען פון חרטה שענ-קען מיר 22 זל. פאַר די באַראַכאָוו-שולען אין לאָדז און 10 זל. צו דער דיספּאָזיציע פון פעראיין.
פישעל קופּערבערג, גרשון טרעמבאַצקי,
לעאָן ניעבעלסקי, שמעון ענגלענדער
יאָסעל שולימאָוויטש, פּיאָטר באַכאוו
סטעפאַן פיגיעל

א שטוב
מיט א קוך
צו פערדינגען
זגערזשער 8
צו ערפאַהרען אַלטשטאָט 5 אין פוטער-געוועלב.

פרנסה בריוח
בעקומט יעדער פערקוי-פער און פערשפּרייטער פון א וויכטיג קאָלאָניאַל-אַרטיקעל. עס ווערט אויך געזוכט א שותף
לאָדז, פּיאָטרקאָווסקאַ 62 טאַרנהיים פון 7-9 אָוו.

ס'ווערט געזוכט
א קוואַליפיצירטער אַבערלאַקנייער (ין)
צו טריקאָ-וועש ווי אויך צו געוועהנליכע מאַשינען צו ערפאַרען שרודמיעסקאַ 9 (ג. צעגעלניאַנא 24) פראָנט 2-טען שטאָק אין טריקאָ-פאַבריק.

2 שטיבען און קוך
אָהן אָפּטרעט-געלד פון זאָפאָרט צו פערמיטען. פאָמאָרסקאַ 35, פראָנט, ערשטער שטאָק, לינקס, וואהנונג 3. צו טרעפען פון 3–4 נאָכמ. 4191

צוויי שטריק=מאַשינען
אין פּ. ד. 10-ער 90 ברייט, אויטאָמאַטישער זעלבסט-וועקסלער און א שליטען-מאַשין 9 טיילונג, 80 ברייט פון זאָפאָרט ביליג צו פערקויפען. – אל. 1-טער מאי 25, ביי ליסמאַן. 4492

א מענש
ס'ווערט געזוכט א מענש צו צוטראָגען צייטונגען אויף אַנגעוויזענע שטעלען, פולע בעקעסטיגונג און א קליינעם געהאַלט. צו ווענדען זיך צום צייטונגס - פערשפּרייטער פון גמערס ראַיאָן רוג. רושגאָוו-סקאַ און סיעראַדזקאַ.

א קוואַליפיצירטע מאַשינערין
צו סוויטערס קען זיך מעלדען קאַמיענאַ 10 ביי קראַקייער.

יעדער איינציגער
האָט זיך אי-בערצייגט, אז פאַר
מעבעל
דיוואַנעס, פעלצען, נייה-מאַשינען, גאַרדעראָבען או"וו צאָהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאַן שענקעוויטש 23
טעלעפאָן 191-00.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען געניצט מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען.

Dr. med. G. GERSZTAJN
ספּעציאַל-אַרצט פאַר אויגען-קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
טראַגוטאַ 12, טעל. 175-10.
נעהמט אָן פון 11–1 און פון 7–8 אָוו. 4157

DR. MED.
Haltrecht
ספּעצ.-אַרצט פאַר הויט און געשלעכטס-קראַנקה.,
נעמט אָן פון 6 ביז 8.30 אָוו.
זונטאָג פון 9 ביז 12 בייטאָג.
פּיעטריקאָווער 10
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פרייזען.

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאָלאָג-אַקושער
זגערזשער 11
טעלעפאָן 72–134
נעמט אָן פון 3–4 נאָכמ.
און פון 7–9 אָוונד.

צו פערמיטען
1 צימער און א קיך, א געוועלב, א קעלער- געוועלב מיט עלעקטרי, גוט פאַר א וואַזינונג, געשעפט אָדער פאַבריק. וורובלעווסקי, נאָוואָם. 21.

ס'ווערען געזוכט
מיידלעך
צו נייען אויבערהעמדער און מענער-וועש מיט גוטע בעדינגונגען. זיך צו ווענדען צו ראַטמאַן, דרעוונאָווסקאַ 16. 4209

לעטשניצע
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
רענטגען-אינסטיטוט
און ערצליך-דענטיסטישער קאַבינעט
זגערזשער 17, טעל. 116-33
ד"ר גאָלדשטיין-פאַלאַק אויגען-קראַנקה. פון 1–2
ד"ר וויינבערג אינערן, הערץ און לונגען פון 1–2 און פון 6–7
ד"ר יוסטמאַן נערוועז-קראַנקה. פון 12–2
ד"ר סטופּעל רענטגען פון 12–2 און 4–6
ד"ר פּאַפּיערני פרויען- און געבורט-הילף פון 11½–1
ד"ר מאַנטאַר כירורגישע קראַנקה. פון 5–6
ד"ר ראַקאָווסקי נאָז, האַלז און אויערען-קר פון 10–11, 2–3 און פון 6–7
ד"ר ראָזענצווייג קינדער-קראַנקהייטען פון 11–12 און פון 4–5
ד"ר רוזשאַנער הויט- און געשלעכטס-קר. פון 1–2
נ. ראָזעס צאָהן - אַרצט פון 9–1
א. גראָדזענטשיק צאָהן-אַרצט פון 3–7

צאָהן-פּלאָמבירונגען, באַלייכטונגען, קאָראָנעס, מאָסטען א.א.וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען א רענטגען-אינסטיטוט. — היילונג פון הויט-קראַנקהייט פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגען-שטראַלען, פאַר בעשטראַלונג און דורכלייכטונג, קוואַרץ-לאַמפּען, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע
אלע מעגליכע אנאַליזען.
אימפּונגען נעגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין).
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.
וויזיטען איז שטאַט.

געגען שוויים פון פיס
אין אַדטש יפּקעס נוצט נאָר דעם שוין 20 יאָהר בעוואוסטען פּראָשעק און פּלאַסטער „ראַדיקאַל“ פרייז נור 30 גראָשען. נוצט נישט קיין אנדערע ענליכע נאָכמאַכונגען, וועלכע ברענגען קיין נוצען און שאָדען די פיס און נוצט נאָר מיט מיין שטעמפּעל אויך א גוט מיטעל צו וואַנצען און שוואַרצע ווערים פרייז 50 גראָשן, אויך פלין „ראַדיקאַל“ וואַשט אָפּ שמוץ און פלעקען פון אלע קאָלירטע שיך.
פרייז 70 גר. א פלעשעל
צו בעקומען ביים צייטונגס-פערקויפער
וועלביאַרזש, אַלט-שטאָט 1
פאָדערט נאָר מיט מיין שטעמפּעל

Dr. med. J. BETTE
ספּעציאַל-אַרצט פאַר אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען
Piotrkowska 6, telef. 148-95
נעהמט אָן פון 8–11 פריה און פון 4–6 נאָכמ.

Dr. Z. Rakowski
פאַר אויערען, נאָז, האַלז- און לונגען-קראַנקהייטען
9 קאָנסטאַנטינער 9 טעלעפאָן 127-81
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11 און פון 5 — 7

DR. med. SZMERŁOWSKI
POWRÓCIŁ
AKUSZER GINEKOLOG
godziny przyjęć od 3—5-ej i od 7—8-ej
Piotrkowska 17 tel. 107-13

ד"ר ראַבינזאָן
פּאַדעמביע
גראַנד-פּענסיאָנאַט
נעהמט אָן א גאַנצען טאָג.

מאַשין=לעכער
ווערען אָנגענומען אויסצונייען ביי
ג. נאַרדמאַן, שרודמיעסקאַ 8

Dr. med. J. LUBICZ
כירורג=אָרטאָפּעד
פּאַלודניאַווא 9. טעל. 17-183
צוריקגעקעהרט
קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער
איינגענע פּראַצאָווניע פון זעטטליכע אָרטאָפּעדישע שפּאַ שטעלן ווי: חקלאָדקעס אויף פּלאַטפוסען, קינסטליכע הענד און פיס, גאָרסעטען א. ז. וו.
נעמט אָן פון 2:30 ביז 4:30 נאָכמיטאָג.

Dr. MED. H. LUBICZ
ספּ. פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנק.
צעגעלניאַנא 7 (פריהער 43), טעל. 142-13
עמפּפאַנגס-שעה'ן 8–10, 12–2, און 5–8, זונטאָג און יו"ט 9–1, פאַר דאַמען בעזונדערע וואַרטע-זאַל.

DR. MED.
L. Pkielny
אוראָלאָג
ספּעציאַל-אַרצט פאַר נירן, בלאָז און אורין-קראַנקה.
NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אָן פון 4–7 אָוונד.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
נעמט אָן פון 8–11 און פון 5–9 אָוו.
זונטאָג און יום-טוב פון 9–1 פאַרמ.
בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

אַבאָנעמענטס-פּרייז: אין לאָדז – 5 זל. א חודש מיט אָפּטראָגען צו היים; אויף דער פּראָווינץ 6 זל. א חודש אין אויסלאַנד – 8 זל.
פאַר'ן אינהאַלט און טערמינען פון די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען-פּרייז: פאַר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער ווייס 8 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 . . . . —60 . . . 4 .
נאָכ'ן טעקסט—12 . . . . —18 . . . 8 .
[illegible] 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. 8 ווערט

Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
[illegible]nkami i druk. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.